Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Najer Folksblat

פּרייז 20 גראשען

הײנט 8 זײטען

נײער פאָלקסבלאַט

אומפּאַרטײאישע פּאָליטיש - געזעלשאַפטליכע טאָג - צײטונג

Nr. 160 (852) | Łódź, Wtorek 13 Lipca 1926 | פירטער יאָרגאַנג | לאָדז דינסטאָג ב אב תרפ"ו. | Nr. 160 (852)

24-71 .אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21. טעל || Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel 24 71

אפּמאַך מיט ענגלאַנד וועגן פראַנצויזישע חובות

אַנ'אַרבײטער געשאָסען אַ יודישען פאַבריקאַנט אין לאָדז.

לאָנדאָן, 12 (פּאַט) הײנט נאָכמיטאָג איז אין דער געבײדע פון דער פראַנצויזישער אַמבאַסאַדע פאָרגעקומען אַ בעראַטונג צווישען דעם פראַנצויזישען פינאַנץ-מיניסטער קאַיאָ מיט'ן פינאַנץ-מיניסטער טשערטשיל.

לאָנדאָן, 12 (פּאַט) 7 אין אָוונד האָבען קאַיאָ און טשערטשיל אונטערגעשריבען אַנ'אָפּמאַך וועגען די פראַנצויזישע חובות. דער טעקסט פון'ם אָפּמאַך וועט פעראָפענטליכט ווערען מאָרגען אין אָוונט.

פאָזיטיווער האַנדעלס-בילאַנס אין יוני.

וואַרשאַ, 12 (טעלעפאָניש) לויט פראָוויזאָרישע אויסרעכנונגען ווײַט דער האַנדעלס-בילאַנס פאַר יוני אַרויסווײַזען אַנ'איבערפלוס פון 80 מיליאָן זלאָטעס.

צום דאָזיגען שטאַנד פון'ם האַנדעלס-בילאַנס האָט שטאַרק מיטגעווירקט דער קויהלען אַרויספיהר, וואָס האָט דערגרייכט די רעקאָרד ציפער פון 1,400.000 טאָן.

שרעקליכער מאָרד אין לאָדז.

נעכטען האָט, אין לאָדז, דער אַרבײטער חלאַדיסלאַח יאַבלאָנסקי געשאָסען דעם י. פאַבריקאַנט דאַבראָניצקי.

(פּרטים אויף 4. זײט.)

נישט אײנהײטליך...

וואַרשאַ, 12 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) די קאָמיסיע צו קאָנטראָלירען די טעטיגקײט פון די מאָנאָפּאָלען האָט פעסטגעשטעלט, אַז די פּרײזען פון צוגיסען דעם שפּיריטוס זענען גאַנץ נישט אײנהײטליכע, אַזוי צ. ב. קאָסט אין שעראַדז — 6 גראָשען פון אַ קילאָ און אין וואַרשאָ — 11 (!)

פראַנצויזישע מפּלות אין סיריען.

פּאַריז, 12 (ספּ. טעל.). לויט ידיעות פון דמשק האָט דאָס פראַנצויזישע מיליטער אין דרום-סיריען צווישען ראַהאַי און באָקאַ געליטען אַ שטאַרקע מפּלה.

אײניגע העכערע אָפיצירען זענען גענומען-געוואָרען אין געפאַנגענשאַפט. די אָפיצירען זאָלען האָבען געהאַט בײ זיך די פּלענער פון די נאָהענסטע פראַנצויזישע אָפּעראַציעס.

ענטשולדיגונג.

כ'בעט ענטשולדיגונג בײ ה' בעריש גרינבערג (פּרעזעס פון די פעראײניגטע יודישע פלײשער) פאַר מײן נישט טאַקטישער האַנדלונג געגען איהם. איך פערזיכער אַז אין דער צוקונפט וועט אַזעלכעס מעהר נישט פאָרקומען. מיט אַכטונג

710 ח. ראַמאַנאָוויטש.

אכטונג, קאָלאָניאַל-הענדלער!

איהר ווערט אויפגעפאָדערט אַרויסצונעהמען דעם

צעטעל נומ. 9

וועלכער איז אויסגעאַרבײט דורך דער צווישען-פעראײנס-קאָמיסיע און בעשטעטיגט דורך דעם ליכטוועס-אַמט.

צענטראַלער קלײנהענדלער-פעראײן אויף לאָדזער וואָיעוואָדזטווע זאַוואַדסקע 5.

קאָלאָניאַל-סעקציע.

בעמ.: דערמיט ווערט ערקלערט פאַר אונגילטיג דער צעטעל נומער 8. — גלײכצײטיג פאָדערן מיר אויף אַלע מיטגלידער זײ זאָלען זיך רעגיסטרירען אין סעקרעטאַריאַט וועגען הכנסה-שטײער.

711

Łódzkie Towarzystwo Elektryczne

Spółka Akcyjna,

zawiadamia pp. odbiorców prądu, że stosownie do §§ 75, 80, 81, 82 i 96 uprawnienia rządowego Nr. 12, ceny prądu, obowiązujące pp. odbiorców za miesiąc CZERWIEC 1926 roku, obliczone w walucie obiegowej na dzień 7-go lipca r. b., wynoszą za jedną kilowatogodzinę:

dla światła 85,80 gr.

dla siły 31,78 „

z opustami, przewidzianemi w §§ 76 i 82 uprawnienia rządowego.

W zależności od terminów zapłaty oraz na zasadzie poszczególnych umów udzielane będą opusty dodatkowe.

701

אתמול ביום ב' ר"ח מנחם-אב (12 יולי) נפטר אחרי מחלה קצרה וכבדה בשנת הששים לימי חייו בלתי נשכח

נ. ע.

יוסף דניאל (ב"ר) ז"ל דאבראניצקי

בעל בית החרשת בלודז.

הלויה תהי' היום ביום ג' בשעה ה-3 אחה"צ מבית האבל פעטריקאווער 42,

המודיעים בצער עמוק בתו ומשפחתו.

דעם 22. ווערט פונאַנדערגעלאָזן דעם סיים

וואַרשאַ, 12 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). היינט דאַרף פאָרקומען אַ זיצונג פון דער קאָנסטיטוציע קאָמיסיע. די לינקע ווילן פערלאָזן די זיצונג פאַר דער דריטער לעזונג, כדי נישט דערלאָזן, אַז די ענדערונגען זאָלן אָנגענומען ווערן. ס'איז בעוואוסט, אַז דעם 22 וועט דער סיים פונאַנדערגעלאָזט ווערן. ס'איז אָבער אַ גרויסער ספק צי ס'וועלן ערלעדיגט ווערן די ענדערונגען אין דער וואַהל-אָרדינאַציע. די לינקע האָבן בעשלאָסן אָנצונעהמען אַלע מיטלען, כדי נישט צו דערלאָזן, אַז ס'זאָל געגעבן ווערן דער רעגירונג פולמאַכטען אויף צו ענדערען די וואַהל-אָרדינאַציע.

צוליב דעם, וואָס די רעכטע ווילן נישט שטיצען די רעוויזיע פון דער קאָנסטיטוציע אָהן דער ענדערונג פון דער וואַהל-אָרדינאַציע, האָט די רעגירונג אָנגעהויבן אונטערהאַנדלונגען מיט די רעכטע וועגן זייער שטעלונג.

די סוחרים-רעלעגאַציע וועט דורכ'ן פינאַנץ-מיניסטער אויפגענומען ווערן פרייטאָג.

וואַרשאַ, 12 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). די דעלעגאַציע פון סוחרים, וואָס איז געווען בעשטעלט אויף מאָרגען צום פינאַנץ-מיניסטער האָט בעקומען אַ מיטטיילונג, אַז זי וועט אויפגענומען ווערן ערשט פרייטאָג, ווייל דער מיניסטער פאָרשט אויס דעם פּראָגראַם און די פאָדערונגען פון די סוחרים בנוגע דעם אומזאַץ-שטייער און אַנד. אין האָט נאָך וועגן די ענינים נאָך נישט פערעפענט קיין מיינונג.

גרויסער קאַסע-אויפבראָך אין „טשענסטאָטשיצע".

וואַרשאַ, 12 (טעלעפאָניש). אין קאַנטאָר פון דער צוקער-פאַבריק „טשענסטאָטשיצע", וואָס געפינט זיך אויף קרולעווסקאַ 35 האָט מען נעכטען ענטדעקט אַ קאַסע-אויפבראָך. די גנבים האָבן פון דער אויפגעבראָכענער קאַסע צוגענומען 30,000 זל. 1120 דאָלאַר און 10 גאָלדענע זייגערלעך אויסער ווערטפּאַפּירען.

עס איז געפאַלען אַ חשד, אַז דער וואָזשני זאָל האָבן אַ שייכות מיט דער גנבה, און ער איז אַרעסטירט געוואָרען.

די יודישע קאָלאָניזאַציע אין רוסלאַנד

בעשלוס פון צענטראַלען אויספיהר-קאָמיטעט.

מאָסקווע, (י.ט.אַ.) אויף אַ זיצונג פון פרעזידיום פון (ציק) סאָוויעטישען צענטראַלען אויספיהר-קאָמיטעט זענען אויסגעהערט געוואָרען פּראַקטישע פאָרשלאָגען וועגן דער ערד-איינאָרדנונג פון יודען אין רוסלאַנד און עס זענען אָנגענומען געוואָרען פאָלגענדע בעשלוסען:

1) עס ווערט פעסטגעשטעלט, אַז דער פּלאַן פון „קאָמזעט" איבערצופיהרען אין אַ משך פון עטליכע יאָהר 100 יודישע פאַמיליעס אויף ערד-אַרבייט, ענטשפּרעכט סיי די אַלגעמיינע מלוכה-אינטערעסען, סיי די בעדערפענישען פון דער אַרבייטענדיגער יודישער בעפעלקערונג.

2) דעם „קאָמזעט" ווערט פאָרגעלעגט איינצואָרדנען די יודישע איבערוואַנדערער דער עיקר נישט ווייט פון געוועזענעם תחום, נעמענדיג אין אַכט די צאָהל פון דער יודישער בעפעלקערונג אין די דאָרטיגע ערטער און איהר עקאָנאָמישע לאַגע.

3) דער „קאָמזעט" ווערט אויפגעפאָדערט צו שענקען אַ בעזונדערע אויפמערקזאַמקייט דער בוי-אַרבייט אין די איינוואַנדערונגס-ערטער. די הייזער דאַרפען זיין געבויט לויט דעם מוסטער פון די געוועהנליכע פויערישע געביידעס פון געגעבענעם געגענד, אָבער פון אַ פערבעסערטען טיפּ.

4) די צענטראַל-אויספיהר קאָמיטעטען פון די ראַטען-רעפּובליקען ווערען בעאויפטראַגט מיטצוהעלפען דער ערד איינאָרדנונג פון אַרבייטענדיגע יודען, געבענדיג זיי בעצייטענס די נויטיגע ערד-שטחים און אַנדערע הילף.

לאָרד פּלומער אויף דער לאַנדווירטשאַפטליכער אויסשטעלונג אין ארץ-ישראל.

ירושלים, (י. ט. א.) דער נציב העליון פון ארץ-ישראל לאָרד פּלומער האָט בעזוכט די לאַנדווירטשאַפטליכע אויסשטעלונג, וועלכע האָט זיך די טעג געשלאָסען אין יפו. דער נציב העליון האָט פונאַנדערגעטיילט די פּריזען צווישען די אויסשטעלער. צווישען אַנדערע האָבען בעקומען פּריזען: די קאָלאָניע „נהלל" פאַר דער ווייצען-פּראָדוקציע, „תל-יוסף" – ערשטער פּריז פאַר היי און האָבער. „כפר-יחזקל" – צווייטער פּריז פאַר פאַשע. ה' לעווי פון „הרצליה" האָט בעקומען דעם ערשטען פּריז פאַר פרוכטען. ד"ר סאָסקין – 1-טער פּריז פאַר אַגרעסט, ד"ר יהודה – אַ בעזונדערען פּריז פאַר זייד-צוכט. ה' בראָוא פון מוצא – אַ פּריז פאַר אייל-בירטען.

איז די יודישע שחיטה הומאַניטאַר?

וואָס זאָגט וועגען דעם פּרימיאָר נאַנסען?

אָסלאָ. (יט"א). די עפענטליכע מיינונג פון נאָרוועגיען בעשעפטיגט זיך איצט מיט דער פראַגע, צי איז די יודישע שחיטה דערלאַזבאַר פון הומאַניטאַרען שטאַנדפונקט. די רעגירונג האָט לעצטענס צוריקגעצויגען דעם געזעץ-פּראָיעקט וועגען שחיטה-פערבאָט, וועלכען זי האָט אַריינגעטראָגען אין נאָרוועגישען פּאַרלאַמענט. פונדעסטוועגען דויערט נאָך אַלץ אין נאָרוועגיען די בעוועגונג פאַר איינפיהרען אַ פערבאָט פון דער שחיטה. איצט האָט פּראָפ. פריטיאָף נאַנסען צוגעשיקט צום פּאַרלאַמענט אַ בריף, אין וועלכען ער זאָגט אַרויס זיין מיינונג וועגען דעם שחיטה-פּראָבלעם.

„איך האָב געזאַמעלט גרויסע דערפאַהרונג אין דער טויטונג פון בהמות דורך איבערשניידען די אָדערן פון נאַקען, וועלכע איז זעהר ענהליך צו דער שחיטה, און בין געקומען צו דער איבערצייגונג, אַז אויף אַזאַ אופן פערלירען די בהמות באַלד דעם בעוואוסטזיין און פיהלען נישט מעהר קיין שמערצען. אַ רייה אָנגעזעהענע געלעהרטע האָבען געמאַכט ספּעציעלע עקספּערימענטען, וועלכע האָבען בעוויזען, אַז די שחיטה פערורזאַכט נישט דער בהמה קיין איבריגע שמערצען. די שחיטה איז פערבונדען מיט דער רעליגיע. דער פערבאָט פון דער שחיטה וואָלט געווען אַ פערגוואַלטיגונג פון דער רעליגיאָנס- און געוויסענס-פרייהייט.

הילפס-קאָמיטעט פאַר יוד. עמיגראַנטען אין פּאַריז

פּאַריז. (יט"א). דאָ איז פאָרגעקומען די יעהרליכע פערזאַמלונג פון הילפס-קאָמיטעט פאַר יודישע עמיגראַנטען.

פון ם בעריכט איז צו זעהען, דאָס אין משך פון יאָהר 1925 האָט דער קאָמיטעט געגעבען הילף אָדער אינפאָרמאַציעס 5,454 יודישע עמיגראַנטען. דער גרעסטער טייל עמיגראַנטען, וואָס האָבען בעקומען שטיצע דורכ'ן קאָמיטעט, שטאַמט פון פּוילען. דער קאָמיטעט עקזיסטירט שוין דריי יאָהר.

Dr. med. I WAJNBERG

Cegielniana 47 tel. 26-02

אונערליכע קראַנקהייט. ספּעצ. לונגען און האַרץ-קראַנקהייטען בעשטראַהלונגען מיט קונסטליכע בערג-זון.

נעמט אָן פון 3–5 נאָכמיטאָג. 1817

די קאָנסטיטוציע-קאָמיסיע אַרבייט...

וואַרשאַ, 12 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) די סוב-קאָמיסיע פון דער קאָנסטיטוציע-קאָמיסיע האָט אָנגענומען דעם ענדגילטיגען טעקסט פון § 25, וואָס גיט פולמאַכטען דער רעגירונג אין פאַל ווען דער סיים און סענאַט וועלען אין דער בעשטימטער צייט נישט אָנגעהמען דעם בודזשעט.

אַנרי באַרבוס בעט האָנאָראַר פאַר זיין בוך אויף יודיש.

וואַרשאַ, 12 (טעלעפאָניש) דער וואַרשאָווער יודישער ליטעראַטען-פעראיין האָט דערהאַלטען אַ בריף פון'ם וועלט-בעריהמטען פראַנצויזישען שריפטשטעלער אַנרי באַרבוס מיט פאָלגענדער בקשה:

אַזוי ווי זיין בוך, „פייער" איז שוין אַ לענגערע צייט ערשינען אין אַ יודישער איבערזעצונג, דורכ'ן וואַרשאָווער פערלאַג בזשאָזאַ, און ער, דער פערפאַסער, האָט נאָך ביז איצט דערפאַר קיין שום האָנאָראַר נישט בעקומען – בעט ער דעם וואַרשאָווער יודישען ליטעראַטען פעראיין דעם האָנאָראַר פאַר איהם אויפצומאָהנען. לויט די אויסרעכנונגען פון באַרבוס קומט איהם לכל הפחות 50 דאָלאַר.

דער וואַרשאָווער יודישער ליטעראַטען-פעראיין האָט דעם בריף איבערגעשיקט צום פּראָפעסיאָנעלען ראַט, וועלכער פערנעהמט זיך שוין מיט דעם ענין. דער האָנאָראַר וועט מסתמא נאָך די טעג איינגעמאָהנט און איבערגעשיקט ווערען.

באַהן-בעאַמטער בעגעהט זעלבסט-מאָרד ווען מען כאַפּט איהם ביי מיסברויכען.

(ס) אין נאָוואָראַדאָמסק האָט אַ ספּעציעלע אויפפאָרשונגס-קאָמיסיע פון דער באַהן-מאַכט פעסטגעשטעלט, אַז דער אָרטיגער קאַסירער יאַן ווילעצקי איז בעגאַנגען מיסברויכען מיט געלד אויף אַ סומע פון 17,200 זלאָטעס.

ווילעצקי איז אַרעסטירט געוואָרען. אָבער בעת פּאָליציי האָט איהם אויסגעפאָרשט, האָט ער אויסגענוצט דעם מאָמענט וואָס די פּאָליציי האָט נישט בעמערקט, און ער איז אַראָפּגעשפּרונגען פון פענסטער און שפּעטער זיך דערשאָסען מיט אַ רעוואָלווער.

דעם טויטען קערפּער האָט צוגענומען די געריכטס-מאַכט.

א מיליטערישער „צמענטאַריזש"

פון נאַפּאָלעאָנ'ס צייטען געפונען אין פּעטריקאָוו.

פּעטריקאָוו, 12 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) ביים אַדורכפיהרען די וואַסערלייטונגס-אַרבייטען, האָבען די אַרבייטער זיך אָנגעשטויסען אין דער טיף פון עטליכע מעטער אויף קברים. צווישען די אויפגעדעקטע קברים האָט מען געפונען אַפיצירען מיט עפּאָלעטען פון וואַרשאָווער פירשטענטום. ס'איז פעסטגעשטעלט געוואָרען אַז ס'איז אַ מיליטערישער צמענטאַריזש פון נאַפּאָלעאָנ'ס צייטען.

קאָלאָנעל קיש – פּאַלעסטינישער בירגער.

ירושלים, (י. ט. א.) אויף אַ זיצונג פון ועד הלאומי איז בעריהרט געוואָרען די פראַגע ווי אויסערגעוועהנליך וויכטיג עס איז, דאָס די יודישע בעפעלקערונג זאָל אָננעמען די פּאַלעסטינישע בירגערשאַפט. אויף דער זיצונג איז געמאָלדען געוואָרען, אַז קאָלאָנעל קיש, אַן ענגלענדער בירגער, האָט פאַר זיין אָפּפאָהר אויף אורלויב, אָנגענומען די פּאַלעסטינישע בירגערשאַפט.

ווייכטיג פאַר רעמאָניקעס!

בעפאָר איהר געהט קויפען, איבערצייגט אייך, – דאָס נאָר אין דער פאַבריק

ש. שוואַרצאָווסקי

24 פּולנאָצנאַ 24

בעקומט איהר שטענדיג אויף לאַגער אין גרויסען אויסוואַהל:

פּאַטענטירטע פעלד-בעטען פון דער בעוואוסטער מאַרקע „Palma-Patent" מיט אַ גאַראַנטיע אויף 3 יאָהר,

מעטאַל-בעטען, ליעשאַקעס, האַמאַקעס, קינדער-בענקלעך. קינדער-שפּאַציר-וואָגענס צו 60 ז'.

פעלד-בעטען מיט ווענטלען צו 18 ז'.

אַלעס צו קאָנקורענץ-פּרייזען!

Dr. PRYBULSKI

זאַוואַדזקאַ 1 טעלעפאָן 25.38

ווענער און האַר- הויט-קראַנקהייטען, מענער-שוואַכ-בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ לאַמפּ (האַר-אויספאַל) און רענטגען שטראַהלען.

נעהמט אָן פון 9–1 און 4–8 אָוונד דאַמען: פון 4–5

Dr. med.

WOLF EYCHNER

Zgierska 38, tel. 34-72

ספּעצ. פאַר אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען.

נעמט אָן פון 6 ביז 8 אָווענד.

פון 12 ביז 1 מיטאָג אין דער לעטשניצע אויף נייערם מאַרק, פּעטריקאָווער 294.

אכטונג,

וויכטיג פאַר אייז-הענדלער!

צו פערקויפען שעהן גראָב אייז (הורט און דעטייל) צו ביליגע פּרייזען. צו ערפראַגען חסכאַרניא 39 (אין ווייןהאַנדעל), ביי אורבאַך.

פּרנסה און געלד פערדינען!

קען יעדער, וואָס האָט 35 גילדען און וויל אַרבייטען ביים פערקויף פון די אויסנאַהם ביליגע (5 פּראָצ. פון פאַקטישען ווערט) נייע

אַמעריקאַנער קאַפּעלושען

בוימוואָלענע, געשטעפּטע געאייגנעט ספּעציעל פאַר דאָרטיגע איינוואוינער פאַר מאַדערנדיגע, עפענטליכע אַרבייטער, ווי: מוירער, ברוקירער, פלאַנטאַציע אַרבייטער, אייזען און מעט גיסער, לאַנד אַרבייטער, גרובען אַרב. אאז"וו

נעהמט אויסקונפט טעגליך פון 8 ביז 10 פריה און פון 2–4 נאָכמ.

צעגעלניאַנאַ 59 ביי זשעלאַזאָ. 654

אכטונג! וועש אומזיסט!

דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט דאָס ג' פּובליקום, אַז לויט'ן אויסלענדישען מוסטער געבען מיר אַרויס וועש אויף אַבאָנעמענט אומזיסט פאַר פּריזיער-אַנשטאַלטען, לעטשניצעס, האָטעלען, רעסטאָראַציעס, אַנדערע אַנשטאַלטען, ווי אויך האַנדלונגען און קאָנטאָרען, שיררצען פאַר סקלעפּעס וואָס געגען בעצאָהלען נור בלויז פאַר'ן וואַשען. די בעסטעלטע וועש שטעלען מיר צו אויף די שטעל.

בעמערקונג: בעשטעלונגען ווערען אויך אָנגענומען טעלעפאָניש.

Wypożyczalnia Bielizny מיט אכטונג

„WYGODA" Łódź, Zawadzka 26, tel. 45-21.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקה

9 קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9

טעלעפאָן 27-81

ספּעציעלער קורס פאַר שטאַמלער.

שפּרעכשטונדען פון 12–2 און פון 5–7. 175

נעהמט אויך אָן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 11 ביז 12 און פון 3 ביז 4 נאָכמ.

דאַנטיסט און צאָהנטעכניק

י. ביטענסקי

5 קאָנסטאַנטינער 5

נעהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָווענד.

פּראָבירט ביליגע! בעראַטונג אָהן געצאָהלט

Dr. med. Braun

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער - שוואַכע.

בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ לאַמפּ (האָר אויספאַל).

23 פּאָלודניאָוואַ 23

– – טעלעפאָן 40-26. – –

נעהמט אָן פון 8–12 און פון 5–8 אָווענד.

„נייער פאָלקסבלאַט“

לאָדז. 13 יולי 1926

א צוגאָב

צו די איבעריגע 7 וואָכען...

מיט דער עקזיסטענץ פון דעם אינ-טערנאַציאָנאַלען „פען-קלוב“ (פערבאַנד פון פּאָעטען, עסיאיסטען, נאָוועליסטען) איז פאַר אונז צוגעקומען אַ נייע פּראָב-לעם:

די מיטגלידערשאַפט און די בעזונדע-רע סעקציעס פון דעם דאָזיגען קלוב זענען פערטיילט נישט לויט די ליטע-ראַטור-שפּראַכען, נאָר לויט די לענדער; אַזוי-אַרום בעקומען מיר אַן'אויסטער-לישען עפעקט, וואָס בעשטעהט דערין, אַז די נייע יודישע ליטעראַטור, וואָס האָט בעוויזען אַרינצולאָזען טיפע וואָרצלען אין דער ערד, און אַרויסבלי-הען מיט אַ בעזונדער שעהנקייט — איז „עקסטעריטאָריאַל“ אויף דעם אינטער-נאַציאָנאַלען באַדען פון דעם אָנגערופע-נעם „פען-קלוב“.

אויך אין דעם פערבאַנד פון די אינ-טעלעקטועלסטע שב'אינטעלעקטועלע האָבען מיר נישט דערוייל געפונען אונזער אָרט, וואָס געהערט אונז בלי שום ספק...

אויף דער אינטערוויו פון דעם יודישען שריפטשטעלער לעאָ קעניג אין דער לאָנדאָנער צענטראַלע, האָט מען געענטפערט, אז די דאָזיגע פראַגע איז איבערגעגעבען געוואָרען אין אַ קאָמיס-יע, וואָס וועט איהר פּראָיעקט וועגען דעם ענין פאָרלעגען אויפ'ן קאָנגרעס פון קלוב, וואָס וועט פאָרקומען אין 1927 אין בריסעל. די קאָמיסיע האָט שוין אָבער איצט ערקלעהרט, אַז די דאָזיגע פראַגע וועט זי נישט קאָנען ענטשיידען, מחמת דער האַלטונג פון די פּוילישע קאָלעגען, וועלכע האָבען זיך אַרויסגעזאָגט געגען אַ יודישער סעקציע. ווען די יודען — האָט מען ערקלעהרט לעאָ קעניג'ן — וועלען זיך נישט פערשטענדיגען מיט די פּוי-לישע קאָלעגען, וועט קיין יודישע סעק-ציע נישט קאָנען געגרינדעט ווערען.

אין אַזאַ מעמר געפינט זיך די פראַגע אין דעם איצטיגען מאָמענט — אין אַן'-אוננאָרמאַלער לאַגע, וואָס איז אייגענט-ליך, דער פּועל-יוצא פון אַ רייהע אַנדע-רע אוננאָרמאַלע אומשטענדען.

מיר מוזען זיך שוין ווידער פער-שטענדיגען, און אפשר אויך שאַפען אַ נייע „אוגאָדע“, כדי די יודישע ליטע-ראַטור זאָל בעקומען אַן'אייגענע רע-פּרעזענטאַנץ אין דעם „פען-קלוב“...

עס וועט, וואַהרשיינליך, אויסקומען שטאַרק צו אַמפּערען זיך, אום צו אויס-קעמפען די דאָזיגע פערדינטע פּאָזיציע.

מיר הויבען אָבער נישט אָן אויף אַ וויילע צו צווייפלען, און מיר זענען פון פריהער אויס זיכער אין אונזער זיג–כל זמן די נייע יודישע ליטעראַטור האָט זיך געקאָנט פאַר אַזאַ קורצער צייט פון איהר עקזיסטענץ ענטוויקלען און דע-קלאַרירען.

מיט אונזערע פּוילישע קאָלעגען וועט עס אודאי צוגעהן אַביסעל שווערער. אָבער אויך דאָ דאַרף מען נישט פער-לירען די האָפענונג: סוף כל סוף וועלען מיר דאָך דאָ אויך האָבען צו טון מיט „גראַמאָטנע“ מענשען! מ. ן.

אין אומבעשרייבליכער נויט

לעבען די רוסיש-יודישע עמיגראַנטען אין דייטשלאַנד.

א געשפּרעך מיט ריכטער יעקב טייטעל.

אַ מיטאַרבייטער פון „ס. ה.“ האָט געהאַט אַ געשפּרעך מיט'ן ג. ריכטער, דעם אַלטען ה' יעקב טייטעל וועגען דער לאַגע פון די יודישע עמיגראַנטען וואָס זענען אויסגעוואַנדערט פון רוס-לאַנד און געפונען זיך איצט אין דייטש לאַנד.

„מען טאָר נישט שווייגען!“ אַזוי האָט אָנגעהויבען און געענדיגט דאָס גע-שפּרעך דער גרייז-גרויער ה' יעקב טיי-טעל, געוועזענער איינציגער יודישער ריכטער אין אַלטען רוסלאַנד, אַ בעקאַנ-טער כלל-טוער און איצטיגער פּאָרזי-צענדער פונ'ם „פעראיין פון רוסישע יודען אין דייטשלאַנד“.

— די לאַגע פון דער יודישער עמי-גראַציע אין בערלין איז אַזוי טראַגיש, די נויט אזוי גרויס, דער הונגער איז געוואָרען אַזאַ טעגליכע ערשיינונג — אַז מען קען זאָגען, דאָס בערלין איז געוואָרען דער בית-עולם פון דער יו-דיש רוסישער עמיגראַציע.

די יודישע אינטעליגענץ, וועלכע האָט פערלאָזען רוסלאַנד און אויף איהר וואַנדערונג פערהאַלטען זיך אין בערלין לעבט אין אַן'אומבעשרייבליכער נויט. דאָקטוירים, אינזשינירען, אַדוואָקאַטען בעקאַנטע כלל-טוערס לעבען אין די ערגסטע בעדינגונגען, קומען אָב אין הונגער זייערע טעג. די פערצווייפלונג איז גרויס. עס דוכט זיך, אַז עס איז שוין גאָר קיין רעטונג נישטאָ!

אין בערלין הערשט אַן אַלגעמיינע אַרבייטסלאָזיגקייט. פרעמדע איז פער-וועהרט צו זוכען אַרבייט אין דייטש-לאַנד און ווען אַ פאַבריקאַנט וויל צו-נעהמען שטילערהיים אַ פרעמדען אַרביי-טער, דערלאָזען עס נישט די אַרבייטער.

קיין בערלין קומען כסדר צו נייע עמיגראַנטען פון די ראַנד-לענדער, עס בלייבען זיצען פילע, וועלכע ווילען פאָהרען קיין אַמעריקאַ, פּאַלעסטינאַ צי פראַנקרייך און קענען נישט בעקומען קיין וויזע. פון בערלין רייסען זיך אַרויס בלויז פערמעגליכע, געזונדע אָדער שטאַרקע. די וואָס בלייבען זענען ערשיטערט און צובראָכען פון די שווע-רע איבערלעבענישען. זאָל דער בריף, זאָגט ריכטער טייטעל, אילוסטרירען די גרויסע פערצווייפלונג און דעם פער-ביטערטען רוף. דאָס איז אַ בריף פון איינעם פון אָנגעזעהענסטע טוער אין די צאַרישע צייטען.

„מיר זענען אָהן אַן'אויסוועג, די לעבעדיגע זענען מקנא די געשטאָרבע-נע, נישטאָ קיין סוף צו די צרות, אָ גאָט! צי וועלען זיך אַ מאָל די ליידען איבערפולען, צי האָט עס דען גאָר קיין ברעג נישט?“

דער „פעראיין פון רוסישע יודען אין דייטשלאַנד“ ביי זיין אָנגעשטרענגטער אַרבייט, ביי דעם בודזשעט פון 150 טויזענד דייטשע מאַרק, קען בלויז העל-פען אַ זעהר קליינעם פּראָצענט ליי-דענדע.

די פילאַנטראָפּישע אינסטיטוציעס זע-נען אָהנמעכטיג צו געבען אַ רעאַלע הילף די היימלאָזע. אויף לאָקאַלע כחות איז דאָ ווייניג וואָס צו רעכענען, מען דאַרף אָנהויבען אַ ברייטע הילפס אַקציע אויף אַן'אינטערנאַציאָנאַלען מאַסשטאַב.

טאַקע צוליב דעם האָב איך נישט קוקענדיג אויף מיין טיפען עלטער זיך ענטשלאָסען צו דער שווערער רייזע פאַר מיר צו פאָהרען קיין זשענעווע, כדי צו אינטערוועניר'ען ביים אינטער-נאַציאָנאַלען אַרבייטס-ביוראָ פון פעל-קער-בונד.

מיט מיר איז אויך געפאָהרען דער ליטער פון דער יורידישער אָפּטיילונג ביים „פעראיין פון רוסישע יודען אין דייטשלאַנד“ ד"ר גאָלדענווייזער. מיר האָבען געהאַט דריי קאָנפערענצען מיט נאַנסענס פערטרעטער, מאַיאָר זשאָנסאָן, ווי אויך איין קאָנפערענץ מיט דעם פיה-רער פונ'ם אינטערנאַציאָנאַלען אַרבייטס-ביוראָ ביים פעלקער-בונד, ה' אַלבער טאָמאַ.

ה' אַלבער טאָמאַ און דזשאָנסאָן האָ-בען זיך זעהר פעראינטערעסירט מיט דער לאַגע, פאַר זיי איז געווען וויכטיג, וואָס עס קומען פאָרשטעהער פון די ליידענדע גופא, איך האָב זיי געשטעלט די פראַגע פשוט: עס זענען פאַראַן טויזענדע פאַמיליעס, וועלכע שטאַרבען אויס פון הונגער. וואָס זאָל מען טון מיט זיי? ווי אַזוי זאָל מען זיי ראַטע-ווען?! — מיר האָבען פאָרגעשטעלט פער-שידענע דאָקומענטען וועגען דער מאַ-טעריעלער און רעכטליכער לאַגע פון דער עמיגראַציע, מיר האָבען אויפגע-וויזען אויף דער אָהנמעכטיגקייט פון אונזערע אייגענע הילף-אָרגאַנען און בעקומען דעם ענטפער, אַז דאָס אינ-טערנאַציאָנאַלע אַרבייטס-ביוראָ וועט טון אַלץ, וואָס ליגט אין זיינע מעגליכקיי-טען אונז צו העלפען.

ה' אַלבער טאָמאַ האָט צוגעזאָגט פער-זענליך צו אינטערוועניר'ען ביי דער דיי-טשער מאַכט וועגען די אַרבייטס-בעגרענ-צונגען. מען האָט אונז אויך צוגעזאָגט רעגולירען די פראַגע וועגען הילף פאַר אַרבייטסלאָזע עמיגראַנטען פון די שכנות'-דיגע מיט רוסלאַנד ראַנד-לענדער. מאַ-יאָר דזשאָנסאָן האָט אונז איבערגעגע-בען, אַז אויף דער לעצטער אינטער-נאַציאָנאַלער קאָנפערענץ אין מאַי האָט מען אויפמערקזאַם געמאַכט אויף די שוועריגקייטען ביים בעקומען אַ וויזע אויף אַ עמיגראַנטען-פּאַס, צוליב דער נויטוועגדיגקייט צו קאָמוניקירען זיך מיט די צענטראַלע אָרגאַנען. אין פּרינציפּ האָבען מיר אויך בעקומען די הסכמה צו שאַפען ביים רעפּרעזענטאַנט פונ'ם אינטערנאַציאָנאַלען אַרבייטס-ביוראָ אין בערלין אַ פאָרשטעהערשאַפט פון די עמיגראַנטישע אָרגאַניזאַציעס.

איך בין איצט אין פּאַריז, מען דאַרף אויפווייזען די היגע יודען און ספּעצי-יעל די רוסישע יודען, אַז זיי טאָרען נישט פערגעסען די אומגליקליכע ברי-דער; מען מוז אָרגאַניזירען אַ הילפס-אַקציע פאַר די, וואָס האָבען נישט קיין מעגליכקייט צו אַרבייטען און לעבען אין דער שרעקליכסטער נויט, מען טאָר נישט בלייבען גלייכגילטיג דערצו. דאָס היגע רוסישע יודענטום מוז זי אָברופען אויף דעם וועה-געשריי פון זייערע ברי-דער אין בערלין. פון פּאַריז פאָהר איך קיין לאָנדאָן פון דאָרט קיין אַמסטער-דאַם. מען קאָן נישט, פערענדיגט גע-רירט ריכטער טייטעל, זיצען מיט פער-לייגטע הענד, מען טאָר נישט שווייגען

וויץ און ערנסט.

וועגען קעניגע, וועלט-פּאָליטיקער און מיניסטאָרען.

זשאָרזש לואי איז געווען דער פראַנ-צויזישער געזאַנדטער אין פּעטערבורג פון 1909 ביז 1913. ער איז געשטאָר-בען אין פּאַריז בעת'ן קריג אין עלטער פון 70 יאָהר. זיינע יורשים האָבען איצט פערעפענטליכט אויסצוגען פון זיינע נאָטיץ-ביכער, וואו עס ווערען געבראַכט שמועסען און געדאַנקען וועגען וויכטיגע פּאָליטיקער פון פאַר דער מלחמה. מיר ברענגען דאָ איינינע שטעלען פון די דאָזיגע אויפצייכנונגען וועלכע זענען אינ-טערעסאַנט הן אַלס היסטאָרישע אַנעק-דאָטען, הן אַלס מאַטעריאַל פאַר דעם יעניגען, וואָס אינטערעסירט זיך מיט פּאָליטיק.

די קלוגע קעניגין מ'ט'ן שלי-מזל'דיגען מאַן.

די קעניגין איזאַבעלאַ פון שפּאַניען האָט איינמאָל געזאָגט צו איהרע נאָהענ-טע אָנפערטרויטע: משפחות מוזען כסדר געמישט ווערען. איך ווייס נישט, פאַר-וואָס מיר, פון דער בורבאָנישער די-נאַסטיע, מוזען בסדר חתונה האָבען נאָר איינער מיט'ן אַנדערען. ביי אַזאַ מין סיסטעם איז אַ גרויסער חידוש, וואָס אין אונזער משפחה זענען אויך פערהאַן אַ פאָר, וואָס זענען נישט קיין אידיאָטען. איך האָב נישט אויסגעקליבען אַליין מיין מאַן, נאָר מען האָט מיך חתונה געמאַכט. און וועמען האָט מען מיר גע-געבען פאַר אַ מאַן? דאָן-פראַנציסקא איז נעבעך געווען א גרויסער שלימזל, און נאָך ווייבליכער פון מיר, און וואָס האָב איך געקאָנט טון מיט אַזא מין מאַן? און דער שפּאַנישער פּאָליטיקער לעאָן אי-קאַסטילאָ האָט אויף דעם געזאָגט:

"צום גליק, האָט זי זיך נישט בעגנוגענט מיט דאָן-פראַנציסקאָ, און דע-ריבער האָבען מיר טאַקע געהאַט צוויי קלוגע מלכים: אַלפאָנס דעם צוועלפטען און אַלפאָנס דעם דרייצענטען.

דאָס קאָמוניסטישע רוסלאַנד.

גרעפין קליינמיכעל, איינע פון די בעקאַנטסטע רוסישע אַריסטאָקראַטינס, האָט געזאָגט אין יאָהר 1910 אין אַ פּע-טערבורגער געזעלשאַפט:

אַלע פּויערים זענען קאָמוניסטען, רוס-לאַנד איז קאָמוניסטיש. אין יאָהר 1905 האָבען בונטאָוושטשיקעס געוואָלט אונ-טערצינדען מיין הויף און צושטערען מיין צוקער-פאַבריק. מיינע פּויערים האָ-בען מיט וואָפען אין האַנד זיי צוטרי-בען. אָבער אין אַ וואָך אַרום האָבען די זעלביגע פּויערים, וואָס האָבען זיך אַזוי אָנגענומען פאַר מיין פאַבריק, אויס געהאַקט אַ סך בוימער אין מיין וואַלד. ווען מען האָט זיי פאָרגעהאַלטען, האָבען זיי צוגעגעבען, אַז דאָס הויז און די צוקער-פאַבריק געהערען טאַקי מיר און מען האָט זיי נישט געטאָרט פערברע-נען, אָבער דער וואַלד געהערט נישט מיר, נאָר דער גאַנצער וועלט. די בוי-מער וואַקסען, ווייל גאָט הייסט זיי וואַקסען, און נישט די גרעפין.

כאַראַקטעריסטיס פון די אייראָפּעאישע הערשער.

ווען דער אַמעריקאַנישער פּרעזידענט רוזוועלט האָט אין יאָהר 1910 בעזוכט אַייראָפּאַ, האָט ער אַרויסגעטראָגען פאָל-גענדע איינדרוקען וועגען אייניגע איי-ראָפּעישע מלכים:

אין איטאַליען איז ער איבעראַשט געווען פון דעם גראַדען שכל און דעם ליבעראַליזם פון דעם איטאַליענישען קעניגליכען פּאָר.

דער ענגלישער קעניג ווידער איז זעהר אַן'אונגעשיקטער מיטרעדער און פערמאָגט קיין שום פאַנטאַזיע נישט.

די ענגלישע קעניגין מערי איז צו-פעליג געוואָרען אַ קעניגען. איהר מו-טער האָט זיך אין איהרע גלענצענדסטע פאַנטאַזיעס נישט געמאָלט איהר טאָכטער אַלס קעניגין פון ענגלאַנד. זי האָט גע-זאָגט: ווען אַ סוחר פון מאַנטשעסטער וואָלט זיך געשדכנ'ט צו מערי, וואָלט איך זי איהם מיט פערגעניגען אָפּ-געגעבען.

אַלפאָנס דער דרייצענטער פון שפּאַ-ניען האָט צו מיר אַזוי געזאָגט: „פאַר די קאָנסערוואַטאָרען האָב איך מעהר מורא, ווי פאַר די אַנאַרכיסטען“.

דער דייטשער קייזער איז אינגאַנצען אַרויסגעוואָרפען פון דער געזעלשאַפט. די אידעען, מיט וועלכע די דייטשע מלוכה לעבט, זענען נישט זיינע. אָבער ער איז קלוג, ער פערמאָגט זעהר אויפ-מערקזאַם די עפענטליכע מיינונג פון לאַנד און אין זיינע רייד און האַנדלונ-גען גיט ער אָפּט איבער די געזעל-שאַפטליכע שטימונגען אַזוי, אַז אָפּט-מאָלס קומט עס פאָר, אַז ער איז דער אידעישער פירער פון דער דייטשער געזעלשאַפט.

ווער זענען די הויפּט-שולדיגע אין קריג?

ווער זענען די הויפּט-שולדיגע אינ'ם אויסברוך פון דער וועלט-מלחמה?

דער פראַנצויזישער פּרעזידענט פּוי-אַנקאַרע און דער רוסישער געזאַנדטער אין פּאַריז, איזוואָלסקי.

האָט מען געקענט אויסמיידען די מלחמה?

יאָ, מיט אַ צייט פריער. ווען די פראַנצויזישע רעגירונג וואָלט אין יאָהר 1912 געווען אין אַנ'ערע הענד.

אין 1912 האָט פּואַנקאַרע אונטער-גענומען אַ נסיעה קיין רוסלאַנד, ווייל ער האָט געמוזט האָבען רוסלאַנדס הילף כדי צו ווערען פּרעזידענט. צו דעם צוועק האָט ער זיך אויך שטאַרק גע-חנפ'עט צו איזוואָלסקי'ן און איז געווען אַ שפּילצייג ביי איהם אין די הענד. איזוואָלסקי איז שוין אַ בעוואוסטער הע-צער: ער האָט אויך געהאַט אַ האַנד אין אַרויסרופען דעם באַלקאַן-קריג און די טריפּאָליטאַנישע מלחמה. איזוואָלסקי האָט אויך אונטערגעהעצט צו דעם גרוי-סען קריג, וועלכער האָט אויך אַרויס-געשפּראָצט פון דעם באַלקאַנישען קריג.

Dr. L. LEWITAN

נעהמט אָן אין דערהיים פון 4 ביז 6 אָוונט צו קליניק-פּריוען. דין

31 גדאַנסקאַ 31.

Dr. med. H. LUBICZ

צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32.

ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און מע-נער-שוואַכע קראַנקהייטען. 889

היילונג מיט קוואַרץ-לאַמפּען (האָר-אויספאַל). נעמט אָן פון 9—11 און פון 5—8 אָוונט.

Dr. SOŁOWIEJCZYK ARKADJUSZ

קינדער-קראַנקהייטען

אַנדזשעיאַ 4, טעל. 29-85.

עמפּפאַנג-שטונדען: אין דערהיים פון 8—10 פריה און פון 5 ביז 6 אַ זייגער נאָכמיטאָג. און דער לעטש-יצע „דראָוויע“ (נאָמאָטיעסקאַ 3) פון 10 ביז האַלב 12 פריה און פון 3—5 נאָכמ. 107

נייער פאָלקסבלאַט
13. יולי 1926.

דאס לאדזער לעבן

נייער פאָלקסבלאַט
13. יולי 1926.

13
דינסטאג
ב
אב תרפ"ו

יולי:
זון-אויפגאַנג 4,10
זון-אונטערגאַנג 6,57
לענג פון טאָג 14,24

אַרבייטער שיסט אַ פאַבריקאַנט.

אַ בלוטיגער נקמה-אַקט פון אַ רעדוצירטען אַרבייטער.

אינדוסטריעלער יוסף דאַבראַניצקי פאַלט טויט אויפ'ן אָרט.

(–) נעכטען נאָכמיטאָג איז אונזער שטאָט אויפגערודערט-געוואָרען פון דער ידיעה וועגען אַ שרעקליך מאָרד.

ס'איז נעמליך בעוואוסט-געוואָרען, אַז דער בעקאַנטער לאָדזער יודישער פאַבריקאַנט — יוסף דאָבראַניצקי, 60 יאָהר אַלט, איז ערמאָרדעט-געוואָרען דורך זיינס אַן'אַרבייטער סטאַניסלאַוו יאַבלאָנסקי.

אונזערע מיטאַרבייטער, וועלכע זענען תיכף אַוועק אויפ'ן אָרט פון געשעהעניש גיבען איבער פאָלגענדע פרטים:

פאַר וואָס איז דער מערדער רעדוצירט געוואָרען?

אין דער פאַבריק פון די ברידער דאָבראַניצקי אויף ציגעל-גאַס 89 זענען בעשעפטיגט ביז 200 אַרבייטער. די אַרבייטער אין דער פאַבריק קומט לעצטענס פאַר נאָרמאַל און די אַרבייטער בעקומען רעגולער זייערע לוינען.

צווישען די אַרבייטער האָט זיך אָבער געפונען איינער סטאַניסלאַוו יאַבלאָנסקי 23 יאָהר אַלט (זאַגאַיניקאָוואַ 4). וועלכער האָט זיך אָפט געקריגט מיט די פאַבריק - מייסטער און נישט געוואָלט אויספיהרען די אַרבייט, וועלכע ער האָט געדאַרפט טון. מיט אַ 2 חדשים צוריק האָט יאַבלאָנסקי אויך געהאַט אַ שאַרפען קאָנפליקט מיט'ן פאַבריק-מייסטער גיצעל (אַ דייטש), אויף וועלכען יאַבלאָנסקי האָט זיך געוואָרפען שלאָגען.

צוליב דעם אַלעם איז יאַבלאָנסקי מיט 6 וואָכען צוריק אָפגעזאָגט געוואָרען פון פאָסטען און מ'האָט איהם אויסגעצאָהלט פאַר 2 וואָכען ענטשעדיגונג.

דער מערדער האָט פריהער גע'דראָהט מיט נקמה.

באַלד נאָכדעם, ווי יאַבלאָנסקי איז אָפגעזאָגט געוואָרען פון פאָסטען, האָט ער כסדר געדראָהט סיי דעם פאַבריק-מייסטער, סיי דעם ה' דאָבראַניצקי, אַז ער וועט נקמה נעהמען, אויב מ'וועט איהם נישט צונעהמען צוריק צו דער אַרבייט.

ווען יאַבלאָנסקי איז איינמאָל געקומען אין דער פאַבריק און ווייטער גע-דראָהט די פאַבריק-דירעקציע מיט נקמה, האָט מען זיך געמוזט ווענדען צו דער פאָליציי, וועלכע האָט איהם אַרויסגעפיהרט פון דער פאַבריקס-געביידע.

זייט דאַן האָט יאַבלאָנסקי עטליכע מאָל געקלונגען דורכ'ן טעלעפאָן צום ה' דאָבראַניצקי און אַלץ כסדר גע-דראָהט. ה' דאָבראַניצקי האָט אָבער די דראָהונגען נישט גענומען ערנסט, אָבער ער האָט וועגען דעם מיטגעטיילט דער פאָליציי.

אין קריטישען טאָג

נעכטען אַרום האַלב 5 פאַרנאַכט איז יאַבלאָנסקי ווידער געקומען אין דער פאַבריק און געבליבען שטעהן אין פאַר-טיר-שטיבעל.

דער פאַבריק-סטרוזש האָט געוואָלט יאַבלאָנסקי'ן בעזייטיגען פון דער פאַב-ריק נאָר ווייל ער איז געקומען צוזאַ-מען מיט אַן'אַרבייטער פון דער זעל-בער פאַבריק נאָוואַקאָווסקי, וועלכער איז בעשעפטיגט אין דער פאַבריק, האָט דער סטרוזש איהם ערלויבט צו ועצען זיך אויף דער באַנק.

אין מאָמענט פאַר'ן מאָרד.

אין דער זעלבער צייט איז ה' יוסף דאָבראַניצקי אַרויס פון פאַבריק און זיך געלאָזט אין דער ריכטונג צום פאָרטיר-שטיבעל. באַלד איז צו איהם צו יאַבלאָנסקי און געפרעגט:

איהר וועט מיך צונעהמען צוריק צו דער אַרבייט, אָדער נישט?

דאָבראַניצקי'ס לעצטע ווערטער.

דערויף האָט ה' דאָבראַניצקי גע-ענטפערט:

– וועגען דעם האָט שוין דעצידירט דער פאַבריקס - מייסטער גיצעל און צו איהם דאַרפט איהר זיך ווענ'ען. איבעריגענס איז דאָס אויך איבריג.

ענטפערענדיג די ווערטער, האָט ה' דאבראניצקי זיך געלאָזט צו דער טיר פון פאָרטיר - שטיבעל און געוואָלט אַרויס אויף דער גאַס.

דער מאָרד.

באַלד דערויף האָט יאַבלאָנסקי אַרויס-געכאַפט פון טאַש א רעוואָלווער פונ'ם טיפ „מויזער" און 2 מאָל אויסגעשאָסען אין דאָבראַניצקי'ן.

די קוילען האָבען געטראָפען אין האַלז און אין דער פלייצע. דאָבראַניצ-קי האָט אפילו נישט בעוויזען אויסצו-שרייען, און ער איז אַנידערגעפאַלען טויט אויפ'ן אָרט.

דער סטרוזש פון דער פאַבריק, דער-זעהענדיג וואָס דאָ איז געשעהן, האָט זיך אינגאַנצען פערלוירען און ער האָט נישט געוואוסט וואָס צו טון: צי אַליין פערהאַלטען דעם מערדער, אָדער אַלאַר-מירען נאָך פאָליציי.

דער סטרוזש האָט אָבער געמאַכט אַ געוואַלד, אויף וואָס ס'זענען אָנגעלאָפען עטליכע אָנגעשטעלטע פון קאַנטאָר און אַרבייטער פון דער פאַבריק.

דער מערדער איז נישט אַנטלאָפען.

יאַבלאָנסקי האָט זיך רוהיג אַנידער-געזעצט אויף אַ בענקעל אין פאָרטיר-שטיבעל און שפעטער אַרויס אויפ'ן הויף, געהענדיג אַהין - און - צוריק מיט'ן רעוואָלווער אין האַנד.

עטליכע אַרבייטער האָבען זיך אויף איהם געוואָרפען און איהם געוואָלט לינטשען. יאַבלאָנסקי האָט זיך אָבער רוהיג אָפגעקעהרט אָן אַ זייט און גע-פרעגט:

– אויף וועמען וואַרט איהר? פאַר-וואָס רופט איהר נישט פאָליציי?

ווען די פאָליציי איז אַלץ נאָך נישט אָנגעקומען האָט זיך דער מערדער יאַב-לאָנסקי שוין אָנגעהויבען אויפרעגען און מיט אַ העכערען טאָן שוין געפרעגט:

– נו, ווען וועט שוין קומען די פערשאָלטענע פאָליציי? –

אַרעסטירט דעם מערדער און געשמידט אין קייטען.

אין עטליכע מינוט אַרום זענען אָנ-געקומען אויפ'ן אָרט פון געשעהעניש עטליכע פאָליציאַנטען פון 5. קאָמיסאַ-ריאַט מיט אַ פשאָדאָווניק בראש. דער מערדער יאַבלאָנסקי איז געשמידט-גע-וואָרען אין קייטען און אָפגעפיהרט געוואָרען אין 5. קאָמיסאַריאַט.

ס'זענען אויך אָנגעקומען אי'ן אַ.'אוי-טאָ: דער פאָליציי - קאָמענדאַנט איזי-דאָרטשיק, קאָמיסאַר ווייער, קאָמיסאַר וועסאָלאָווסקי. פּראָקוראָר קריכאָווסקי און אַ רייה העכערע און נידריגערע פאָליציי - בעאַמטע, וועלכע האָבען אָנ-געהויבען די ערשטע אויספאָרשונג.

דער טויטער - קערפער פון ערמאָר-דעטען דאָבראַניצקי איז געבליבען ליגען אין פאָרטיר-שטיבעל, ביז ס'איז אָנגעקומען די געריכט - מעדיצינישע מאַכט.

דער אָנגעקומענער פאָליציי-דאָקטאָר האָט קאָנסטאַטירט, אַז דאָבראַניצקי איז געפאַלען טויט שוין פון דער ערשטער קויל, וועלכע האָט איהם איבערגעריסען די אָדערן פון האַלז.

דער מערדער בערויערט נישט

ווען די פאָליציי האָט אָפגענומען ביים מערדער דעם רעוואָלווער, האָ-בען זיך דאָרט נאָך געפונען 3 קוילען. דער מערדער האָט אין קאָמיסאַריאַט

בעת דער אויספאָרשונג ערקלערט, אַז ער האָט געהאַט בדעה צו דערשיסען דעם מייסטער גיצעל, נאָר ער בערוי-ערט נישט, וואָס ער האָט דערשאָסען דעם פאַבריקאַנט.

ווי ס'ווייזט זיך אַרויס, האָט דער מערדער געאַרבייט אין דער פאַבריק אַ קנאַפּ יאָהר צייט.

די אַרבייטער, וועלכע קענען איהם ערקלערען, אַז ער איז בעקאַנט פאַר אַ שיכור און שלעגער. ער פלעגט אין פאַבריק אָמט - מאָל פּראָוואָצירען גע-שלעגען מיט די אַרבייטער גופא. יאַב-לאָנסקי זאָל אויך שוין האָבען אָפגעזע-סען קורצע טערמינען פאַר אַוואַנטורעס און געשלעגען.

* *

דער ערמאָרדעטער יוסף דאָבראַניצ-קי איז אַלט געווען 60 יאָהר און גע-העהרט צו די אָנגעזעהענסטע פאַברי-קאַנטען פון לאָדז. מיט אַ יאָהר צוריק איז איהם געשטאָרבען די פרוי ס'איז איהם פערבליבען אַן'איינציגע טאָכטער, וועלכע איז ערשט נישט לאַנג אַ כלה-געוואָרען.

ווען די טאָכטער איז געוואויר גע-וואָרען וועגען דעם מאָרד, איז זי גע-פאַלען אין חלשות. ערשט ווען מ'האָט זי אָפגעמינטערט, איז זי צוזאַמען מיט איהר חתן אַוועק אין דער פאַבריק און נישט געקענט אויפהערען ספאַזמירען.

באַלד נאָכ'ן מאָרד איז אויך אָנגע-קומען אויפ'ן אָרט אַ קאָמיסיע פון חסד-של-אמת מיט'ן ה' חלפי, וועלכער האָט זיך אָנגעהויבען בעמיהען ביי דער מאַכט, אַז מ'זאָל דעם ערמאָרדעטען נישט פאַלמעסען.

דאָס איז נאָר געלונגען אויף אַזוי פיל, אַז דעם טויטען קערפער האָט מען נישט גענומען אין פּראָזעקטאָריום, נאָר די געריכט-מעדיצינישע מאַכט האָט דורכגעפיהרט די סעקציע אין אַ שטי-בעל פון דער פאַבריקס-געביידע.

דאָס איבערפיהרען דעם טויטען קערפער פון דער פאַבריק אין זיין אייגענער וואוינונג (פון זיין אייגען הויז) אויף פעטריקאָווער 42, איז איבער-געגעבען געוואָרען „חסד-של-אמת".

נאָך איידער די קאַרעטע איז אָנגע-קומען, האָט שוין אַ גרעסערע פאָליציי-אָפּטיילונג בעהיטען דאָס הויז, וואו דער ערמאָרדעטער האָט געוואוינט.

אַרום האַלב 11 ביינאַכט האָט די קאַרעטע פון „חסד-של-אמת" געבראַכט דעם טויטען קערפער פון דער פאַבריק אין זיין וואוינונג, וואו ס'האָט זיך אויך באַלד פערזאַמעלט די נאָהענטע משפחה פונ'ם ערמאָרדעטען.

די לויה קומט-פאָר היינט 3 נ. מ. פונ'ם טרויער-הויז.

וואָסער שטראָף דראָהט דעם מערדער?

באַלד דערנאָך, ווי דער מאָרד איז אויסגעפיהרט-געוואָרען, האָט מען גע-שמועסט, אַז דער מערדער וועט גע-שטעלט-ווערען פאַר אַ שטאַנד-געריכט און איהם דראָהט טויט-שטראָף.

אונזער מיטאַרבייטער האָט זיך וועגען דעם אָנגעפרעגט ביים קאָמיסאַר ווייער און פּראָקוראָר קריכאָווסקי, וועלכע האָבען ערקלערט, אַז דאָ קען נישט זיין קיין רייד נישט וועגען קיין שטאַנד-געריכט און נישט וועגען קיין טויט - שטראָף. דאָס איז, ערשטענס, דערפאַר, וואָס דער מערדער האָט זיין טהאַט אויסגעפיהרט נישט צוליב רויב-צוועקען, נאָר אויס נקמה, און, צווייטענס, דערפאַר, וואָס ער איז נישט אַנטלאָפען, נאָר זיך אַליין איבערגעגע-בען אין די הענד פון דער פאָליציי. דעם מערדער דראָהט העכסטענס 10–12 יאָהר שווערע טורמע.

פילהארמאניע-זאל 1 דער ערשטער און 2-טער פּראָגראַם פון „אַזאַזעל" אויף 1 מאָל אין איין אָווענד פאַר 1 בילעט 2

3 גראַנדיעזע פאָרשטעל. „אזאזעל"
פון וואַרשאַווער קליין-קונסט-טעאַטער
היינט, דינסטאג, ד. 13. יולי, מיטוואָך, ד. 14. דאָנערשטאג ד. 15 יולי, פּינקטליך 9 אָווענד
ס'וועט געגעבען ווערען
אַ גרויסע רעווי-פאָרשטעלונג
פון די שלאַגערס פון ביידע פּראָגראַמען פון טעאַטער „אַזאַזעל",
וועלכע צייכענען זיך אויס מיט גייסטרייכע סאַטירע, פיינעם הומאָר און וויץ, אָריגינעלע יודישע סקעטשען, שירי'ס און טאַנצען, און רופען אַרויס אַן'אונאויפהערליכען שטורמישען געלעכטער.
אין פּראָגראַם געהען אַריין צוו. אַנד.: 1) ביי די טויערן פון הימעל (גן-עדן גיהנום), 2) פרישע בייגעל, 3) ציפ-צאַפּעקל, 4) אַזאַזעל-שימי, 5) כעלעמער חזן, 6) יודעצ-פּאָלאַניאַ. 7) במו שימי, 8) רבי אלימלך, 9) דאַראַשקאָוש. 10) אַ באַנק אין קראַשינסקי'ס גאָרטען, 11) הויף-קלעזמער (דער אונטערגאַנג פון טימאַניק), 12) אַמעריקאַנער פעטער.—כדי צו געבען די מעגליכקייט די ברייטעסטע מאַסען זיך בעקענען זיך מיט'ן פּאָפּולערען און בעליבטען טעאַטער, זענען די פּרייזען פון די בילעטען אַראָפּגעזעצט. בילי: פּרייזען פון 75 גר. ביז 5 זלאָטעס. בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.
בעמ.: צוליב די גרויס פון פּראָגראַם, וועט זיך אָנהויבען פּינקט 9 אָווענד.
אכטונג: דער זאַל ווערט געקיהלט אין געלופט'עט דורך ספּעציעלע עלעקטרישע ווענטילאַטאָרען.

נייער לאָדזער וואָיעוואָדע.

(ב) ווי מיר דערוויסען זיך, פערענ-דיגט שוין דער נייער לאָדזער וואָיע-וואָדע ה' יאַשטשאָלט די ליקווידאַציע פון זיינע ענינים אין דעפּאַרטאַמענט פון עפענטליכער זיכערקייט אין אינערן-מיניסטעריום און סוף וואָך וועט ער שוין קומען קיין לאָדז און איבערנעה-מען זיין אַמט.

דער איצטיגער פערטרעטער וועט פערבלייבען אויך ווייטער אין דער וואָיעוואָדזטווע אַלס פערטרעטער פון וואָיעוואָדע.

שטאָט-ראַט.

(–) די זומער-פעריעס פון שטאָט-ראַט ענדיגען זיך אין חודש סעפּטעמבער.

די ערשטע וועט אָנהויבען די אַרבייט די פינאַנץ-בודזשעט-קאָמיסיע, וועלכע וועט בעטראַכטען דעם פּרעלימינאַר-בודזשעט פון יאָהר 1927.

קאַנאַליזאַציע.

(ב) די קאַנאַליזאַציע-אַרבייטען אויף זאַמענהאָף-גאַס זענען שוין פערענדיגט געוואָרען. איצט ווערט געאַרבייט אויף פּעטריקאָווער-גאַס ביי דער נאַווראָט. ווי ס'איז פאָראויסצוזעהען וועלען די גאַנצע אַרבייטען היי-יאָהר, אויסגע-פיהרט ווערען לויט'ן אָנגעצייכענטען פּלאַן אַזוי אַז די צענטראַלע טייל פון שטאָט וועט כמעט אינגאַנצען שוין האָבען קאַנאַלען.

וואוינונג-שטייער.

(א) דער מאַגיסטראַט האָט פונאַנדער-געשיקט מאַנונגס-בריף אויף דעם שטעד-טישען וואוינונגס-שטייער, וואָס וועט אָנגענומען ווערען ביז'ן 15. אויגוסט אָהן צורעכענען צינזען. בקרוב וועלען פונאַנדערגעשיקט ווערען די מאַהנונגס-בריף אויף מלוכה-שטייער פאַר וואוי-נונגען. אינ'ם לעצטען קוואַרטאַל וועט איינגעמאָנט ווערען דער וואוינונג שטיי-ער אין דער הויך פון 4 פּראָצענט.

קראַנקען-קאַסע.

(ס) דער אַרבייטסלאָזען - פאָנד פון לאָדזער קרייז אַרבייט איצט אויס אַ פּראָיעקט וועגען דעם, אַז אַרבייטסלאָ-זע, וועלכע ליגען קראַנק, זאָלען נישט דאַרפען אַליין קומען נאָך דער שטיצע.

באַסטיליע.

(ב) היינט אין אָווענד וועט צוליב יאָהר-טאָג פון פאַלען פון דער באַסטיל-יע פאָרקומען אַ מאַרש איבער די גאַ-סען מיט מיליטער-אָרקעסטערס. מאָרגען פריה וועט אין דער קאַטעדרע פאָרקו-מען אַ פייערליכער גאָטעסדינסט.

שטרייק פון טיכער-וועבער.

דעם היינטיגען זונטאָג האָבען די באַלוטער טיכער - וועבער (אַבייטער). פערשטרייקט צוליב דעם, וואָס עס איז אָבגעוואָרפען געוואָרען זייער פאָדערונג פון אַ 40-פּראָצענטיגער לוין - הוספה. אַ פנים, אַז די לוין-וועבער, וואָס אַר-בייטען טיכער האָבען איינגעזעהען, אַז די פאָדערונג פון די אַרבייטער איז אַ גערעכטע, און – זיי האָבען זיך סאָלי-דאַריזירט צום שטרייק.

אַזוי-אַרום איז פון נעכטען, מאָנטאָג-אָן געוואָרען שטילער אין די באַלוטער וועבער - געסלעך. עס שטרייקען 250 טיכער-וועבער.

די קהלה טיילט סובסידיעס.

ציוניסטען נישט גענומען אין בונדישער דאזאר זעלמאנאוויטש פערלאזט די זיצונג.

צו דער נעכטיגער זיצונג פון דער קהלה־פערוואלטונג זענען ווייטער נישט געקומען די דאזארעס פון דער ציוניסטישער פראקציע.

די זיצונג עפענט דער וויצע־פארזיצער ה׳ בערגער. נאכ׳ן אדורכלייענען א רייהע קאמוניקאטען, ווערט נאך א קורצען וכוח פעסטגעשטעלט, אז די זיצונג פון דאנערשטאג איז געווען א געזעצליכע, הגם די איינלאדונגען זענען נישט ארויסגעשיקט געווארען מיט 48 שעה פאר דער זיצונג, ווי ס׳פאדערט דער פונקט 4 פון דער געשעפטס־ארדנונג.

נאכדעם זענען באטראכט געווארען א רייהע ווענדונגען פון אינסטיטוציעס וועגען סובסידיעס. ס׳זענען בעשטימט געווארען פאר פאלגענדע 6 אינסטיטוציעס: „הכנסת כלה״ – 2000 זל.; ת״ת אויף דער פעפער־גאס 18, – 1000 זל.; חדר „קרן התורה״ – 1500 זל.; פאר דער באלוטער שוהל, וואס ווערט איצט איבערגעבויט – 2500 זל; ת״ת ציגעל־גאס 59, – 1000 זל.; „שומרי שבת״ – 500 זלאטעס.

דער פארשלאג וועגען בעשטימען 100,000 זל. פאר ארבייטסלאזע איז דורכגעפאלען. דעמזעלבען גורל האט געהאט דער פארשלאג וועגען בעשטימען 100,000 זל. אויף בעהייצונג פאר ארימע לייט.

עס זענען אויך אדורכגעפאלען די פארשלאגען פון דאזאר זעלמאנאוויטש, אז פאר דער בארכאוו־שולע און פאר דער מעדעם־שולע זאלען בעשטימט ווערען סובסידיעס אין דער זעלבער פערהעלטניש, ווי פאר אלע אנדערע שולען. אלס פראטעסט האט דאזאר זעלמאנאוויטש פערלאזט די זיצונג. דער בודזשעט איז דאן אנגענומען געווארען אנבלאק אין דער הויך פון 899,574 זל. און די זיצונג איז געשלאסען געווארען.

האנדווערקער בעשטעטיגען די האנדלונג פון זייערע פארשטעהער אין קהלה.

די נעכטיגע זיצונג פון צענטראלען האנדווערקער־ראט.

נעכטען איז אין אייגענעם לאקאל אויף פאלודניאווא 4 אונטער׳ן פארזיץ פון ה׳ ב. ארדינאנס פארגעקומען א זיצונג פון צענטראלען האנדווערקער־ראט. צו דער זיצונג זענען געקומען אייניגע און פערציג דעלעגאטען פון 30 פעראיינען. אויפ׳ן טאג־ארדנונג זענען געשטאנען די פראגען: בעריכט, בודזשעט און די שטעלונג פון די האנדווערקער צו דער געשאפענער לאגע אין דער קהלה. דעם בעריכט פון דער פערוואלטונג האט אבגעגעבען ה׳ ענגעלקער. ער האט אנגעוויזען, אז ס׳איז שוין געלונגען איינצושטעלען א נארמאלע ארבייט אין דער קאנצעלאריע, אז ס׳זענען איינגעשטעלט געווארען פערשידענע קאמיסיעס, וועלכע האבען שוין אנגעצייכענט די ליניעס פון זייער טעטיגקייט און שוין אנגעהויבען זיי אדורכצופיהרען. ס׳ווערט פיל געטון אויפ׳ן געביט פון אינטערווענצען ביי די שטייער־אמטען און איבערהויפט אויף אלע געביטען צו שיצען און אבצוהיטען די אינטערעסען פונ׳ם ברייטען כלל האנדווערקער. נאך א דיסקוסיע ווערט דער בעריכט איינשטימיג בעשטעטיגט און דאס ווארט צום בודזשעט בעקומט ה׳ צימערמאן.

דער בודזשעט זעהט פאר אויסגאבען פון 1500 זלאטעס א חודש. די הויפט־פאזיציעס פערנעהמען דירה־געלד, קיב צעלאריע, פערואנאל, אויסגאבען און אזוי ווייטער, איינקונפטען זענען פאראויסגעזעהן 1200 זל. א חודש, די דאזיגע הכנסות זאלען זיך צוזאמענשטעלען פון דירה־געלד, וועלכע ס׳דארפען צאהלען די בעזונדערע פעראיינען און סעקציעס, פון מיטגלידס־אפצאהל א. אז. וו. מיטלען צו דעקען דעם פאראויסגעזעהענעם דעפיציט פון צירקא 300 זל. א חודש דארף שאפען די פינאנץ־קאמיסיע. דער בודזשעט־פראיעקט האט א־ויסגערופען לאנגע וכוחים און איז צום סוף אנגענומען געווארען אהן ענדערונגען.

דאס ווארט צום בעריכט וועגען דער טעטיגקייט אין דער קהלה בעקומט דאזאר האפמאן. ער ווייזט אן אז די אגודה מיט די אלעקסאנדערער שטערען יעדער געזונדער און פאזיטיווער ארבייט. דאס האט געצוואונגען די ציוניסטישע פראקציע אנצונעהמען איהר שטעלונג פון פאסיוויטעט. איצט פרעגט ער אן זיינע וועהלער, דעם האנדווערקער־ראט ווי אזוי דארף זיין זיין ווייטערדיגע ארבייט אין דער קהלה. דערביי ערקלערט דאזאר האפמאן, אז ער לעגט זיין מאנדאט צו דיספאזיציע פון צענטראלען האנדווערקער־ראט.

ארום דער פראגע האט זיך צעטוויקעלט א זעהר הייסע דיסקוסיע, וואס האט זיך פערצויגען ביז שפעט אין דער נאכט. אין דער דיסקוסיע האבען זיך בעטייליגט די ה״ה קראקויער, וויינגארטען, בערלינסקי, שווארצבערג, ארדינאנס, מילערטייך א. אנד. צום סוף זענען אריינגעטראגען געווארען 2 רעזאלוציעס פון די ה״ה קראקויער־ארדינאנס און פון שווארצבערג.

די רעזאלוציע פון די ה״ה קראקויער, ארדינאנס לויטעט: דער צענטראלער האנדווערקער־ראט דריקט אויס זיין אנערקענונג דער האנדווערקער־פראקציע אין קהלה פאר איהר ביז איצטיגער טעטיגקייט און פאדערט זי אויף ווייטער צו ארבייטען אין דער זעלבער ליניע און צו שטעהן אויף דער וואך פון די אינטערעסען פון די יודישע האנדווערקער אין לאדז. די האנדווערקער־פראקציע דארף זיך בעמיהען, אז ס׳זאל ווי געהעריג סובסידירט־ווערען דאס פראגרעסיווע שול־וועזען אין לאדז.

די רעזאלוציע פון ה׳ שווארצבערג לויטעט: דער צענטר. האנדווערקער־ראט דריקט אויס זיין אנערקענונג דער פראקציע אין דער קהלה פאר איהר ביז־איצטיגער טעטיגקייט; דער ראט דריקט אויס זיין שארפסטען פראטעסט פאר נישט סובסידירען די יודישע וועלטליכע שולען; דער צענטר. האנדוו. ראט בעשליסט אפצורופען פון דער פערוואלטונג דעם דאזאר האפמאן אלס האנדווערקער־פערטרעטער; די האנדווערקער־פראקציע אין קהלה־ראט ווערט אויפגעפאדערט אריבערצוגעהען אין א שארפער אפאזיציע צו דער איצטיגער קהלה־מעהרהייט און קעמפען פאר פונאנדערלאזען דעם ראט. אנגענומען איז געווארען די ערשטע רעזאלוציע פון די ה״ה קראקויער־ארדינאנס.

דאזאר האפמאן האט דאן אפגעגעבען אנ׳ערקלעהרונג, אז ער וועט זיך בעמיהען דורכצופיהרען דעם בעשלוס פונ׳ם האנדווערקער־ראט אין ציוניסטישען קאמיטעט, ווייל די בעשלוסען פונ׳ם ציוניסטישען קאמיטעט זענען פאר איהם אלס דיסציפלינירטען ציוניסט בינדענד און פערפליכטענד.

ארום 2 א זייגער ביינאכט איז די זיצונג געשלאסען געווארען.

פאר שטייער־חובות וועט מען סעקוועסטרירען געלד אין פ. כ. א., אויף דער פאסט און אין באנק פאלסקי.

(ע) די פינאנץ־קאמער אין לאדז, די דירעקציע פון דער לאדזער אבטיילונג פון פ. ק. א. און די באנק־פאלסקי אין לאדז האבען בעקומען א צירקוליאר פון שטייער דעפארטאמענט וועגען איינקאסירען די שטייער־חובות.

א בעאמטער פון שטייער־אמט וועט יעדען טאג בעזוכען די פאסט, און די פ. ק. א. און אדורכזעהען די ליסטעס פון די איינקופטען. אויב ער וועט געפונען דארט סכומים, וואס זענען בעשטימט פאר די שטייער־צאהלער, האט ער דאס רעכט דאס געלד צו פערהאלטען אויף צו דעקען זייערע שטייער־חובות.

אויך די באנק־פאלסקי האט בעקומען א פעראָרדנונג, אז זי זאל ערלויבען אזעלכע קאנטראלעס און עווענטועל ערלויבען צו סעקוועסטרירען בעטרעגען פון די שטייער־בעל חובות, וואס זיי האבען אין באנק פאר אינקאסעס אדער איבערווייזונגען.

דער׳הרג׳עט געווארען א 3־יעהריג מיידעלע.

זי איז אראפגעפאלען פון צווייטען שטאק.

(–) א טראגישע מארפאל האט נעכטען געטראפען אויף פאדזשעטשנע 29. דארט וואוינט אויפ׳ן צווייטען שטאק די פאמיליע גרינבוים, וועלכע האט א 3־יעהריג מיידעלע רבקה׳לע.

דאס מיידעלע איז געווען זעהר בעליבט ביי די עלטערן. די עלטערן האבען אבער, ליידער, נישט גענוג אפגעהיטען זייער קינד, און דאס נישט גענוג השגחה־געבען האט געברענגט צום טראגישען טויט פונ׳ם קינד.

נעכטען האט זיך דאס קינד, ווי שטענדיג, געשפילט אין שטוב. פלוצלינג איז דאס קינד ארויף אויפ׳ן פענסטער און אראפגעקוקט אויפ׳ן הויף.

אין דער זעלבער מינוט האט דאס קינד פערלוירען די גלייכגעוויכט און – אראפגעפאלען.

ווען די מענשען אויפ׳ן הויף האבען געמאכט א גוואלד און צוגעלאפען צום קינד, איז שוין דאס קינד געווען טויט.

אויפ׳ן ארט איז באלד אנגעקומען ה׳ חלפי מיט א קאמיסיע פון „חסד־של־אמת״.

נאך נעכטען איז פארגעקומען די קבורה.

טעאטער „סקאלא״ 18 ציגעלגאס 18. דיר.: ס. הופערמאן.

נאר עטליכע גאסטשפילען!

פון אונזער אמעריקאנער גאסט, דעם בעריהמטען ארטיסט

יוליוס אדלער

שבת, דעם 17 יולי 3.45 נאכמיטאג. 8.30 אין אוונט און זונטאג, ד. 18 יולי 8.30 אוו. צום ערשטען מאל אין פוילען

ערנסט טאלער׳ס טראגעדיע אין 3 אקטען מיט 8 בילדער

הינקעמאן

מיט יוליוס אדלער אין דער טיטעל ראלע.

עס נעמען אנטייל דאמען: שושנה, פאדערמאן, מאניעלא, נירענבערג. מענער: ליפמאן, קרעמאן, האמבורגער, פאסטאר, יעדוואב, נירענבערג ליודגער און אנד. – כאר און ארקעסטער. – – ספעציעלע דעקאראציעס, געמאלען פון קונסטמאלער סיקארא. – בילעטען שוין צו בעקומען אין קאסע.

אנאנס: מאנטאג – אוריאל אקאסטא מיט יוליוס אדלער אין טיטעל ראלע.

געגליעדערט און די פראגראמע.

נייער צעניגס אויף קאלאנ.־כחורות.

די קאלאניאל־סעקציע ביים צענטראלען קליינהענדלער פעראיין אויף לאדזער וואיעוואודזטווע (זאוואדזקא 5) בעט אונז מיטצוטיילען, דאס פון היינטיגען טאג אן געהט אריין אין קראפט דער נייער צעניק נומער 9.

צוליב די כסדר׳דיגע קאנטראלעס איז געוואונשען, דאס די קליינהענדלער זאלען זיך גלייך פערזעהן מיט צעניקעס ווייל דער צעניק 8 איז שוין אונגילטיג און פאר נישט בעזיצען דעם נייעם צענניק מיט קלענערע פרייזען, וועלכער איז אויסגעארבייט דורך דער צווישען־פעראיינס־קאמיסיע דראהט ארעסט ווי אויך געלד־שטראף.

עקאנאמישע סכסוכים.

(ב) די אנגעשטעלטע פון די שטעדטישע אינסטיטוציעס האבען ארויסגעשטעלט א פאדערונג זיי צוצאהלען צו דער שכירות פון 1־טען יאנואר אן די הוספות לויט דער שטייגערונג פון די לעבענסמיטלען.

(ב) ביי די לעצטע אויסצאהלונגען זענען אין אייניגע טעקסטיל־פאבריקען פארגעקומען סכסוכים. די ארבייטער האבען געפאדערט, אז זייערע לוינען זאלען אויסגעגליכען ווערען לויט׳ן הויפט־אבמאך פון י. 1924 און צו די דאזיגע לוינען זאל ערשט צוגערעכענט ווערען די 12 פראצ. אין אייניגע פאבריקען האט די דיפערענץ בעטראפען 20–30 פראצ. און די פאבריקאנטען האבען אפילו נישט געהאט אזויפיל מזומן. אייניגע האבען צוגעזאגט אויסצוצאהלען די דיפערענץ אין ראטעס, אנדערע האבען אינגאנצען אבגעזאגט צו ערלעדיגען די פאדערונג. די ארבייטער האבען זיך געווענדעט צו זייערע פעראיינען.

האלב־קאלאניעס פאר קינדער.

(–) די האלב־קאלאניעס פאר די קינדער פון די שטעטישע פאלקס שולען וואס דער מאגיסטראט האט איינגעארדענט אין פארק פון 3. מאי האבען ערפאלג

אין די האלב־קאלאניעס נעהמען איצט אנטייל ביז 2 טויזענד קינדער, וואס געפינען זיך אונטער דער אויפזיכט פון 26 ערציהעריננס א העלפט פון אלע קינדער קומען צופאהרען מיט די טראמוואיען פון באלוטער פלאץ, גייערס מארק, קאלישער באהן א. א. וו.

די קינדער פערברענגען דארט פון 9 פריה ביז 5 נאכמיטאג און בעקומען עסען 3 מאל אין טאג. אינדערפריה א גלאז קאקאא און 97 גר. ברויט; 12 בייטאג – $^3/_4$ ליטר זופ מיט געמיזע און 71 גראם ברויט און 5 פארנאכט – א „פאדוויעטשארעק״ פון א האלבער פארציע זופ מיט געמיזע און 71 גר. ברויט.

א טראגישער טויט.

א צוג ארויפגעפאהרען אויף א פיהר און דער הרג׳עט 2 מענשען.

(א) נאהנט פון דער סטאציע יאקטארוב ביי קאלושקי איז דער פאסאזשיר־צוג, און פולען גאנג, ארויף אויף א פויערישען וואגען איינגעשפאנט אין א פאר פערד. אויפ׳ן וואגען איז געפאהרען דער פויער באדאווסקי מיט זיין פרוי. באדאווסקי מיט דער פרוי זענען געהרג׳עט געווארען אויפ׳ן ארט, דער וואגען איז צושמעטערט געווארען אויף שטיקלעך.

אפערע

אין סקאלא־טעאטער.

די פאמערנער אפערע אין סקאלא־טעאטער האט כסדר ערפאלג.

היינט ווערט געשפילט די בעריהמטע אפערע „קארמען״. מארגען צום צווייטען מאל „קארמען״. ס׳נעהמען אנטייל די בעסטע זינגער־קרעפטען פון דער אפערע.

„אזאזעל״.

פון היינט אן – דאפעל־פראגראמען.

די דירעקציע פון „אזאזעל״ און אויך די סימפאטישע ארטיסטען ווילען זיך א פנים נישט שיידען אזוי גיך מיט לאדז. און ס׳איז ווירקליך געפונען געוואָרען דער ריכטיגער קאנטאקט צווישען דעם לאדזער פובליקום און דער ביהנע.

כדי צו געבען די מעגליכקייט דעם פובליקום צו געבען די שלאגער־נומערן סיי פון ערשטען, סיי פון צווייטען פראגראם, געהט פון היינט אן אין „אזאזעל״ א פראגראם מיט די שענסטע נומערן פון ביידע פראגראמען צוזאמען. דאס דאזיגע דאפעל־פראגראם געהט נאר עטליכע געצעהלטע טעג.

די פרעמיערע פון דריטען פראגראם – קומט אין די נאהענטסטע טעג.

דאלאר.

נעכטיגער קורס אין לאדז.

(–) נעכטען האט אויף דעם היגען געלד־מארק געהערשט א פולשטענדיגער שטילשטאנד. דער דאלאר־קורס האט זיך א גאנצען טאג געוואקעלט צווישען 9,28 און 9,32 ביי מינימאלע צאהל־טראנזאקציעס. די באנק פאלסקי האט ווייטער געצאהלט 9,15, נאר ס׳איז געווען זעהר ווייניג אבגעבער. דאנאבען האט די באנק פאלסקי געדעקט די פולע פאדערונג אויף וואלוטע.

צום הײַנטיגען אָבצייכען-טאָג לטובת דעם אינטערנאַט „פּאַמאָץ״.

הגם די זעהר אָפטע אָבצייכען-טעג, וואָס ווערען כסדר איינגעאָרדענט דורך די פערשידענע געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס, האָבען דעם עולם שוין בעגנג דערעסען – קאָנען פונדעסטוועגען די פערוואַלטונגען פון די זעלבע אַנשטאַלטען ליידער נישט פערציכטען אויף דעם דאָזיגען רעטונגס-מיטעל, ווייל צוליב-דעם אונגעהויערען קריזיס, וואָס די אינסטיטוציעס לעבען איבער, אַלס פועל-יוצא פון דער שוואַכער אונטערשטיצונג מצד זייערע, ס'רוב רואינירטע מיטגלידער, זענען די אָבצייכען-טעג – וועלכע געבען די מעגליכקייט די ברייטעסטע מאַסען צו שטיצען די סימפּאַטישע אינסטיטוציעס – געבליבען כמעט אַלס איינציגער הכנסה-קוואַל, פאַר די הילף-בעדערפטיגע אַנשטאַלטען.

אַזוי איז אויך דער פאַל מיט דעם אינטערנאַט „פּאַמאָץ״, וועלכער האַלט אויס, מיט אַלעם נויטיגען, אַ גרעסערע צאָהל בעגאַבטע יודישע מיידלעך יתומות און גיט זיי אויך מיטעל-שול-בילדונג, אין די היגע יודישע גימנאַזיעס.

יודישע עלטערען, וואָס זייערע אייגענע קינדער לערנען זיך אין די גימנאַזיעס פון דער געז. פאַר יודישע מיטעל-שולען אין לאָדז, אָדער ביי אַב. האָכשטיין, יאַשונסקאַ - זעליגמאַן און „וועדזא״ – ווייסען גוט, אַז די יתומות פונ'ם אינטערנאַט „פּאַמאָץ״, וועלכע ווערען „אין די דערמאָנטע גימנאַזיעס געבילדעט בחנם, זענען כמעט תּמיד די בעסטע שילערינס און ווערען געשטעלט אַלס מוסטער פאַר אַלע אַנדערע קינדער.

אין די פרייע שעה'ן פון דער גימנאַזיע, לערנען זיך די יתומות אינ'ם אינטערנאַט „פּאַמאָץ״ – שניידעריי און הויז - ווירטשאַפט. אויף אַזאַ אופן, ערמעגליכט דער אינטערנאַט, אַז יודישע פערלאָזענע יתומות, וואָס זענען בעשאָנקען פון דער נאַטור מיט די בעסטע פעהיגקייטען, זאָלען ערצויגען ווערען אַלס געבילדעטע, עקזיסטענץ-פעהיגע מענשען, נוצליכע פאַר זיך און פאַר'ן יודישען פאָלק.

איך גלויב, אַז אַזאַ אַנשטאַלט איז ווערט אונטערשטיצט צו ווערען און פערהאָף, דאָס קיינער פון דער יודישער בעפעלקערונג וועט היינט נישט אַדורך געהען פאַר דער אורנע פון די זאַמלער לטובת דעם אינטערנאַט „פּאַמאָץ״, נישט שענקענדיג, לויט זיין יכולת, פאַר דער דאָזיגער, חשוב'ער אינסטיטוציע, וואָס קעמפט לעצטענס, צוליב דער שלעכטער צייט, מיט גרויס מאַנגעל.

העלפט דעם אינטערנאַט „פּאַמאָץ״!

מרדכי חיים רומקאָווסקי.
פאָרזיצענדער פונ'ם אינטערנאַט „פּאַמאָץ״ אין לאָדז.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט״ אַנטוואָרטען אויף יורידישע אָנפראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט נאָר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

1657. אַ פאַבריק-אַרבייטער.

אַ געגענזייטיגער אָפּמאַך איז גילטיג אויף אַזוי פיל, אויף וויפיל ער איז נישט אין היפוך צו די פערפליכטענדע געזעצען. מעגט איהר זיך האָבען אפילו פערפליכטעט צו אַרבייטען לענגער, קוים שטעהט איהר איצט אויפ'ן שטאַנד-פונקט פון 8 שעה'דיגען אַרבייטס-טאָג, קאָן דער אַרבייטס-געבער בשום אופן אויף דעם סמך זיך נישט בעפרייען פון דער פליכט אייך אויסצוצאָהלען פאַר 2 וואָכען ענטשעדיגונג.

1658. א לעזער פון ווסכאָדניאַ.

אויב מען דאַרף א נייע פּאָדלאָגע, מוז עס דער הויז-ווירט מאַכען אויף זיין חשבון, טאָמער דאַרף מען נאָר בלויז צורעכט מאַכען די פּאָדלאָגע, איז דער לאָקאַטאָר פערפליכטעט אַליין עס צו מאַכען.

1659. א קעלצער הענדלער.

דער קויפער האָט נישט קיין רעכט זיך צו פעררופען אויפ'ן איבערגעצאָהלטען פרייז, ווי אויף אַ מאָטיוו בטול צו מאַכען דעם קנין, אַזאַ רעכט איז נאָר פאָרגעזעהן לטובת דעם פערקויפער און דאָס אויך נור דעמאָלט, ווען דורך אַ געריכטס - אורטייל איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דער פערקויפער איז בע'עולה'ט געוואָרען אויף ווייניגסטענס אויף $^{7}/_{12}$ פון פרייז. די פּרעטענזיע ווערט פּערעלטערט נאָך 2 יאָהר פון פּערקויף.

1660. ישראל בוים.

מען קאָן מאַכען אַ זאַיענטשע אויף אויף נויטיגע צו דער אַרבייט מכשירים, אָבער נאָר אין דעם פאַל, ווען דער קאָמאָרניק געפינט נישט ביים בעל-חוב קיין אַנדערע ווערט-זאַכען.

1661. מ. ג.

ווענדעט זיך קודם כל מיט אַנ'אָנקלאַגע צו דער עלטע סראָוויע און בעט, אַז מען זאָל דעם שכן אָפּשטעלען דעם שטראָם ביז ער וועט זיך מיט אייך נישט פערשטענדיגען. בנוגע איבערגעבען דעם סכסוך אין געריכט, פערשטענדיגען זיך מיט אונזער יוריסט פערזענליך.

1662. אַ שטענדיגער לעזער ר. וו.
1663. ס. ג. ב
1664. אַ שט. לעז. פּאַלעסטינאַ-בירגער
1665. גאָלדע לאה הענעכאָוויטש.
1666. אַ לעזער פון גלובנאַ 62.

וועגען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פּערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט אין רעדאַקציע, טעגליך פון 3 ביז 4 נאָכמיטאָג מיטברענגענדיג די צייטונג.

1667. א. ב-וויטש.

פאַר זיך נישט רעגיסטרירען און שטעלען צו דער פּאָפּאַר-קאָמיסיע ווערט מען בעשטראָפט מיט 500 זל. אָדער 6 וואָכען אַרעסט. אויב מען האָט זיך נישט צוגעשטעלט, כדי אויסצומיידען דאָס מיליטער-דינסט, דראָהט אַ שטראָף ביז 2 יאָהר טורמע.

1668. ל. נ-סקי.

אויב דאָס הויז, אויף וועלכען דער היפּאָטעק-נומער איז געזיכערט אינטערליגט דעם דעקרעט פון לאַקאַטאָרען-שוץ, האָט איהר נור דאָס רעכט צו פערלענגערן לויט'ן 1. פונקט, אַרט. 5 פון דער פעראָרדנונג פון מלוכה-פּרעזידענט וועגען וואַלאָריזירען די פּריוואַט-רענטליכען פערפליכטונגען אויף 25 פּראָצ.

1669. א לעזער פון אַלטשטאָט.

אַלץ איינס, צי עס האַנדעלט זיך וועגען אַ געריכטס, אָדער אַדמיניסטראַטיווע שטראָף. אַלע אַרט פריוואַטע חובות ווערען אין דעם פאַל בעפאָרצוגט.

זכרונות וועגען הרב אלי' חיים מייזעל זצ"ל

9 בעאַרבייט ספּעציעל פאַר'ן „נ. פאָלקסבלאַט״

קיין לאָדז איז אין די אַכציגער יאָהרען געקומען פון טיף רוסלאַנד אַנ'עלטערער יוד מיט זיין הויזגעזינד. דער יוד האָט געהאַט אַ ביסעל געלד און האָט זיך איינגעאָרדענט אין לאָדז אויף דער נאָוואָמיעסקאַ גאַס אַ שניט-קראָם.

דערזעלבער יוד, האָט נישט געהאַט קיין אויסזעהן פון קיין יוד און אפילו נישט געקענט רעכט יודיש רעדען. דאָך האָט דער געקומענער געפרובט מיט אַלע מעגליכקייטען זיך צו פיהרען, וואָס מעהר יודיש און וואָס מעהר זיך צו פערנעהמען מיט יודישע ענינים, דאָס איז אַרויסגעקומען גאַנץ קאָמיש, ווייל מ'האָט שוין ביים רעדען מיט איהם בעמערקט, אַז ער האָט גאָר אַ קנאַפּע ידיעה וועגען יודען און יודישקייט.

דער יוד האָט מיט זיך מיטגעבראַכט נישט קיין אייגענע קינדער, נאָר 3 יונגלעך, אייניקלעך. עטליכע טעג נאָך זיין אָנקומען קיין לאָדז, איז ער צוזאַמען מיט 3 בלאָנדע יונגלעך, וועלכע האָבען געהאַט דאָס אָנזעהן פון קריסטען אַוועק צום לאָדזער רב.

– רבי, האָט דער יוד געזאָגט אויף זיין צובראָכענעם יודיש, איך בין געקומען צו אייך, אַז איהר זאָל מיר אַנ'עצה געבען, ווי אַזוי איך זאָל דערציהען מיינע אייניקלעך פאַר גוטע יודען, איך אַליין קען דאָס נישט טון, איך האָב געוואוינט אין טיף רוסלאַנד מיינע גאַנצע יאָהרען, און האָב כמעט קיין יוד נישט אָנגעזעהן, איך אַליין ווייס אפילו נישט גענוי, וואָס דאָס איז אַ יוד, ווער שמועסט נאָך לערנען, אָדער זאָגען וואָס צו לערנען מיט די קינדער.

– און דאָס זענען אייערע קינדער? האָט דער רב געפרעגט.

– ניין, דאָס זענען מיינע אייניקלעך, די קינדער פון מיין זוהן. זייער מאַמע איז מיט אַ יאָהר צוריק געשטאָרבען. באַלד דערנאָך איז אויך געשטאָרבען מיין פרוי. מיך האָט אַרומגעכאַפּט פון דעמאָלט אָן אַ שטאַרק בענקעניש צו יודען און צו יודישער סביבה און הגם איך האָב דאָרט געהאַט אַ גאַנץ גוט געשעפט, האָב איך דאָך בעשלאָסען אַלץ צו ליקווידירען און קומען צווישען יודען. איך האָב אויך גלייכצייטיג מיטגענומען מיינע 3 אייניקלעך, כדי זיי דערציהען אַלס יודען, אַז זיי זאָלען זיין גוטע זוהן פון זייער גלויבען און פאָלק.

ביי די דאָזיגע ווערטער האָבען ביי דעם יודען זיך גענאָסען טרעהרען פון די אויגען און ער האָט זיך קוים בערוהיגט.

– איך בעט אייך דעריבער רבי – האָט דער יוד ווייטער געזאָגט – האָט השגחה איבער דער ערציהונג פון מיינע אייניקלעך. איך וועל נישט זשאַלעווען קיין געלד. איך וועל בעצאָהלען וויפיל מ'וועט נאָר דאַרפען. איך פערשטעה, אַז ס'וועט זיין מיט זיי אַ שווערע אַרבייט. זיי קענען נישט קיין וואָרט יודיש נאָר רוסיש. מ'וועט זיי צוערשט דאַרפען אויסלערנען די יודישע שפּראַך און דערנאָך מיט זיי ערשט לערנען יודישקייט. איך וויל, אַז דאָס זאָל דורכאויס געשעהן. גענוג געוויסענסביסען האָב איך געהאַט ביז איצט. גענוג האָב איך מיך געפייניגט, גענוג צוליב דעם טרעהרען פערגאָסען. איצט בין איך דער גליקליכסטער, אַז איך האָב געהאַט די זכיה צו קומען צווישען יודען און קענען דינען גאָט צוזאַמען מיט זיי.

– איך בין געקומען גראָד קיין לאָדז – האָט דער יוד ווייטער געזאָגט – דערפאַר, ווייל איך האָב געהערט וועגען אייער גרויסקייט, רבי, ווייל איך בין געווען איבערצייגט, אַז איהר וועט זיך נישט אָפּזאָגען צו האָבען די השגחה איבער דער ערציהונג פון מיינע קליינע אייניקלעך און אפילו ווען ס'וועט נויטיג זיין, איבער מיר אַליין.

– וואָס איז געווען אייער בעשעפטיגונג אין רוסלאַנד און וואָס טוט איהר דאָ אין לאָדז? – האָט דער רב געפרעגט.

– אין רוסלאַנד בין איך געווען אַ פאַבריקאַנט און ס'איז מיר זעהר גוט געגאַנגען. איך האָב אָנגעזאַמעלט אַ גרויס פערמעגען. אָבער איך האָב אַלץ אַוועקגעוואָרפען. מיר זענען אפילו פערפאַלען געוואָרען גרעסערע סומעס געלד, וועלכע איך האָב געהאַט פונאַנדערגעליהען די פּויערים, אָפיצירען און אַנדערע בעאַמטע. אָבער איך האָב ווייטער נישט געקענט אַזוי ליידען, ווי איך האָב געליטען. מיין האַרץ איז מיר שיער נישט צושפּרונגען פאַר וועהטאָג ווען איך האָב מיך דערמאָהנט אָן מיין פאָלק און וועגען מיין אמונה. איך אַליין קען נישט. ביי קיינעם דאָרט האָב איך קיין יודישקייט נישט געזעהן. איך בין אַהערגעקומען קיין לאָדז, געדונגען מיר אַ געוועלב און האַנדעל מיט מאַנופאַקטור. איך האָב מיר אָבער געלאָזען אַ גרעסערע סומע אויף צו ערציהען מיינע אייניקלעך און אויף יודישע צדקה-צוועקען. די דאָזיגע סומע רבי, גיב איך איבער צו אייער דיספּאָזיציע.

ביי די דאָזיגע ווערטער האָט דער יוד אַרויסגענומען אַ פּעקעל געלד און דאָס איבערגעגעבען דעם רב. דער רב האָט דאָס דערווייל נישט צוגענומען נאָר האָט ערקלעהרט, אַז ער וועט זיך פערנעהמען מיט דער ערציהונג פון די 3 יונגלעך.

דעם יוד האָבען זיך, פאַר גדולה, טרעהרען געשטעלט אין די אויגען און ער איז צוגעפאַלען צו קישען די הענד פונ'ם רב.

דער רב האָט געהייסען דעם יוד צוזאַמען מיט די קינדער קומען אין 2 טעג אַרום אין דער צייט, האָט דער רב ערקלעהרט, וועט ער געפינען אַ ענטשפּרעכענדען מלמד פאַר די קינדער.

(פאָרטזעצונג קומט)

די געשיכטע פון אַנ'אומגליקליכער.

ווי איז רואינירט געוואָרען איז די פּאָגראָמען און איהר מאַן בעהאַנדעלט איהר ווי אַ געפאַלענע

אין ניו-יאָרקער „טאָג" לייענען מיר: פאַר אונז אין אַמעריקע זענען די נאָך-מלחמה פּאָגראָמען אין אוקראַינע און פּוילען שוין לאַנג פערגעסען. פאַר אונז הייסט עס, אַז אַפילו די אַלמנות און יתומים פון די פּאָגראָם-הרוגים האָבען שוין געפונען אַ טרייסט.

און ווען נישט די מעשה שלום שוואַרצבאַרד, דעם ראַכע-נעהמער פון דעם פּאָגראָם-אַטאַמאַן פּעטליוראַ, וואָלטען יענע בלוטיגע טעג אויף יודען בעוועזען היינט נישט מעהר, ווי אַנ'ענין פאַר די אַרכיוועזן.

זענען אָבער דאָ אומגליקליכע, וואָס בעדענקען נאָך ביז איצט די מוראַ'דיגע טעג פון אוקראַינע און ליידען נאָך היינט פון יענע פּאָגראָמען.

אומגליקליכע, וועמען דער שוואַרצער שאָטען פון די פּאָגראָמען פערפאָלגט אויף יעדען טריט דורך זייער גאַנץ לעבען.

צו אָט די קרבנות, וואָס קאָנען נישט פערגעסען אָן די פּאָגראָמען, געהערט אַ יונגע פרוי, וואָס שרייבט זיך אונטער „די אומגליקליכע".

אַ קורצער אויסצוג פון איהר בריף לייענט זיך אַזוי:

„איך בין געקומען פון רוסלאַנד, אַ מיידעל פון זעכצען יאָהר אַלט, אַ געפאַלענע פון די פּאָגראָמען.

און מאָמער וועלען זיך געפינען מענשען, וואָס וועלען מיט אַ צינישען שמייכעל מיר נישט וועלען גלויבען, קאָן איך זיי זאָגען, אַז עס זענען דאָ לעבעדיגע עדות, וואָס קאָנען מיינע ווערטער בעשטעטיגען.

אין אַמעריקע האָב איך, ביי אַ געלעגענהייט, זיך בעקענט מיט אַ יונגען מאַן. מיר זענען אַרומגעגאַנגען און זענען זיך איינער דעם אַנדערען געפעלען.

איך האָב אָבער קיין מוט נישט געהאַט איהם צו ענטפלעקען מיין סוד. און ווי האָב איך דאָס געקענט? עס האָט מיר אָפּגעגרוילט פאַר זיך אַליין זינט יענעם שוואַרצען טאָג. איך האָב אַליין נישט געוואַגט צו דענקען פון מיין אומגליק און איך האָב אויסגעמיטען דעם אמת. איך האָב אַלץ פערשוויגען.

מיר האָבען חתונה געהאַט, און עס איז געקומען די צייט, ווען איך האָב פרוואַרט מוטצר צו ווערען, ווען עס איז געקומען דאָס גרויסע אומגליק —

מיין מאַן האָט זיך דערוואוסט פון מיין געפאַלענקייט — און אויב עס איז דאָ אַנ'אומגליקליכע פרוי אויף דער וועלט, בין איך דאָס.

איך ווער פון מיין מאַן אָהן רחמנות געפייניגט און בעליידיגט, פאַרוואָס איך האָב איהם נישט דערצעהלט דעם אמת.

איך האָב קיין רעכט נישט געהאַט איהם אָנצוזאָגען. טענה'ט ער, און ווייבאַלד איך בין פעהיג אויף נאַרעריי, זאָגט ער, גלויבט ער מיר מעהר גאָרנישט און ער וועט מיר נישט גלויבען.

וואָס בלייבט מיר איצט צו טון? שיידען זיך פון איהם? אָבער וואָס וועט פון מיר ווערען?

איך האָב אַ קינד, וואָס איז מיר טייער און איך וויל זיך פון איהם בשום אופן נישט שיידען. און ווי קאָן איך מיט אַ קינד אויף די אָרעמס געהן אַרבייטען און פערדינען מיין ברויט?

און צי דענקט איהר, אַז עס איז פאַר אַ שוואַכער, הילפלאָזער פרוי אַזוי לייכט צו פערלאָזען איהר מאַן?

וואָס טוט מען? וואָס פאַר אַנ'עצה האָט איהר פאַר מיר?"

אָט וואָס עס שרייבט די יונגע פרוי.

איהר האָט דאָ איינע פון די אומגליקליכע, וואָס ליידט נאָך היינט פון יענע פּאָגראָמען, וואָס זענען אונז שוין לאַנג געוואָרען גלייכגילטיג; אַנ'אומגליקליכע, וואָס וועט איהר אומגליק מסתמא נישט קאָנען פערגעסען אויף איהר גאַנץ לעבען.

מען וועט עס איהר נישט לאָזען פערגעסען.

וואָרים צו וואָס לייקענען? די מענשען זענען פון נאַטור שלעכט און עס איז זיי לייכטער זייערע מיטמענשען צו פער'משפט'ן, ווי איהם צו פערטיידיגען.

זיי אַרט נישט די אומשטענדען פון אַ פרוי'ס געפאַלענקייט, נאָר זיי וואַרפען איהר שטענדיג אויף איהר שאַנד-פלעק.

צי איז אַ פרוי געוואָרען פעראומגליקט אין די פּאָגראָמען, צי זי איז געוואָרען דער קרבן פון אַ פערפיהרער, צי האָט זי זיך פערגעסען אין אַ מינוט פון שוואַכקייט — זיי פרעגען נישט אויף די אורזאַכען פון דעם אומגליק. זיי פעראַכטען די אומגליקליכע, אָהן אונטערשיד, ווער זי זאָל נישט זיין.

און זייער פעראַכטונג פערפאָלגט איהר אין אַלע צייטען. עס איז אַזוי ווי זי וואָלט טראָגען קינ'ס צייכען אויף איהר שטערן. אַפילו דער בעסטער מאַן האָט נישט מעהר קיין רעספּעקט צו אַזאַ אומגליקליכער פרוי.

און דאָס איז די טראַגעדיע פון דער פרוי.

זי האָט אַלע רעכט, זי טערמעסט זיך קעגען דעם מאַן אויף אַלע געביטען פון לעבען, זי איז פריי און אומאָפּהענגיג, אָבער פּאַסירט איהר אַנ'אומגליק און זי מאַכט אַ פאַלשען טריט, קאָן מען עס איהר נישט מוחל זיין.

מען קוקט אויף איהר ווי אויף אַ פערשטויסענער.

און עס איז דאָך נישט אמת, ווען דער מאַן פון דער „אומגליקליכער" טענה'ט איצט, אַז ער האַסט זיין פרוי, ווייל זי האָט פון איהם אַלץ פערשוויגען.

ער וואָלט איהר פערהאַסט און געהאַט צו איהר טענות, אַפילו ווען זי וואָלט איהם אַלץ דערצעהלט.

ווייל אַ מאַן מוז זיין אמת אויפגעקלערט, אמת ברייטהאַרציג צו פערצייהען און פערגעסען אַ פרוי'ס פערשוועכטע עהרע.

אָבער אַזעלכע מענער זענען דאָ וועניג.

און דערפאַר בלייבט עס פאַר אַזאַ אומגליקליכער פרוי קיין אַנדער וועג, ווי נאָר צו נעמען דעם גורל אין איהרע אייגענע הענד.

זי דאַרף זיך שיידען פון איהר מאַן, אַפילו ווען זי איז אַ פּאָגראָם-אומגליקליכע.

וואָרים איידער צו ווערען פון איהם ערנידעריגט און בעליידיגט אַלס געפאַלענע, איז שוין בעסער צו ליידען אַלס אַ פרייער מענש, וואָס קאָן לעבען זיין אייגענעם לעבען.

עס זענען דאָ גענוג אַנשטאַלטען, וואו אַ מוטער קאָן איבערלאָזען אַ קינד צום האָדעווען פאַר אַ געוויסער צייט.

עס זענען דאָ גענוג ערטער, וואו אַ פרוי קאָן עהרליך פערדינען איהר ברויט, און עס זענען דאָגענוג עהרליכע, גוטע מענשען, וואָס בעפריינדען אַנ'עלענדען.

די הויפּטזאַך איז, דאָס אַ פרוי אין דער לאַגע פון יענער אומגליקליכער, מוז בעהאַלטען איהר פרויען-שטאָלץ און פרויען-ווירדע.

ווייל נאָר אויף דעם אופן קאָן זי מיט דער צייט צוריקגעווינען דעם רעספּעקט, וואָס די מענשען האָבען געהאַט צו איהר פערלוירען.

און כדי צו פערהיטען איהר שטאָלץ, איז בעסער, אַז זי זאָל פערלאָזען דעם מאַן, וואָס איז אַזוי ברוטאַל איהר צו דערמאָנען שטענדיג איהר אומגליק.

געשטאָרבען א. ל. וואָלינסקי.

דעם 6 יולי, 10 אין אָוועגד איז אין לענינגראַד פון אַ האַרץ-קראַנקהייט געשטאָרבען דער בכריהמטער קריטיקער א. ל. וואָלינסקי (זיין יודישער נאָמען איז געוועזן פלעקסער).

*

וואָלינסקי איז געבוירען געוואָרען אין יאָהר 1863, און שוין פון די 90-ער יאָהרען פון פאָריגען יאָהרהונדערט האָט ער זיך גערעכענט אַלס איינער פון די גרעסטע רוסישע ליטעראַטור קריטיקער. אין אָנהויב פון זיין ליטעראַרישער טעטיגקייט האָט ער געהאַט זייער פיל געגנער, ווייל ער איז אַרויסגעטראָטען גאָר מיט נייע מיינונגען און אָנשויאונגען און האָט אויפגעשטעלט געגען זיך די הערשענדע ריכטונג אין דער ליטעראַרישער קריטיק: אָבער איניגכען זענען זיינע געגנער אויך געצוואונגען געווען אָנצודערקענען, אַז אין דער פּערזאָן פון וואָלינסקי האָט די רוסישע ליטעראַטור ערוואָרבען אַ גרויסע קראַפט מיט אַנ'אויסערגעוועהנליך ברייטער ליטעראַרישער קינסטלערישער און פילאָזאָפישער בילדונג. וואָלינסקי'ס בוך וועגען לעאָנאַרדאָ-דאַ-ווינטשי איז בעריהמט און פערשפּרייט איבער דער גאַנצער וועלט, און אפילו אין איטאַליען, אין דער היימאַט פון דעם קינסטלער, איז אויך נישטאָ אַזאַ געניי און אויסשעפּענדיג ווערק וועגען איהם. אַלס אַנערקענונג פאַר זיינע פערדינסטען האָט די שטאָט מילאַן אויסגעקליבען וואָלינסקי'ן פאַר אַנ'עהרען-בירגער. זיין בוך וועגען דאָסטאָיעווסקי „דאָס בוך פון גרויסען צאָרן" פערנעמט אויך זעהר אַ וויכטיגען אָרט אין דער קינסטלערישער קריטיק.

פאַר די לעצטע 15 יאָהר האָט זיך וואָלינסקי אינגאַנצען געווידמעט דעם שטודיום פון באַלעט, אין די לעצטע יאָהרען איז ער געשטאַנען בראש פון באַלעט-אינסטיטוט, וואָס די ראַטען-מאַכט האָט ספּעציעל פאַר איהם געשאַפען אין פּעטערבורג. וואָלינסקי איז געווען זעהר געאַכטעט אין די ליטעראַרישע קרייזען, און אין משך פון מעהרערע יאָהרען איז ער כסדר אויסגעקליבען געוואָרען אַלס פאָרזיצער פון לענינגראַדער שריפטשטעלער-פערבאַנד.

רעקלאַמע-וואָך!

צוליב'ן פאַלען פון דאָלאַר, האָב איך פערקלענערט די פּרייזען אויף אַלע אַרטיקלען, ווי: פודער, טואַלעט-זייפען, קעלנישע וואַסערן, פּערפומען, ווי אויך אויף אַלע קאָסמעטישע אַרטיקלען. בעזוכט מיין געשעפט און די גענוי אויסגעשטעלטע פּרייזען פון מיין שויפענסטער איז אָהן קויף צוזאַנג.

רעיעל! בילגער, ווי איבעראַל!

מיט אַכטונג י. דרוקער, זאַוואַדזקאַ 11.

אין וואַלד פון לײדענשאַפטען.

(ראָמאַן).

292)

— איך וועל דיך נאָר דאַן בעפרייען, ווען דו וועסט מיר זאָגען, וואו מיין פרוי געפינט זיך!

פון דער דאָזיגער ערקלערונג לויכטער'ס האָט לוסיעלאַ פערשטאַנען, אַז דעם מאַן איהרען וועט זי סיי-ווי נישט קענען ראַטעווען, פון דעריבער האָט זי תיכף בעשלאָסען ווי-נישט-איז אַליין אַרויסצוקריגען זיך אויף דער פריי.

— אייער פרוי לעבט! — האָט זי זיך אָפּגערופען — זי געפינט זיך איצט ביי אהרן פראַנק'ן [פערשלאָסען אין קעלער!

— וואָס וויל ער מיט איהר טון?

— איך ווייס נישט! בנאמנות, איך ווייס נישט!

אַ ליגען זאָגסטו! — האָט איהר לויכטער מיט אַ דונערדיגען קול איבערגעשלאָגען — דו ווייסט גאַנץ גוט, וואָס מען האָט מיט איהר בדעה צו טון!

— גוט, איך וועל אייך אַלץ זאָגען! דער יוד פראַנק און מיין מאַן קלייבען זיך אַרויסצוגעבען אייער פרוי דעם גראַף סאַנדאָר באַטיאַני! דער יוד זאָגט, אַז זי איז דעם גראַפ'ס ווייב, און ער וועט פאַר איהר גוט בעצאָהלען!

לויכטער'ס פּנים האָט זיך איינגאַנצען אויסגעקרימט. ער איז בלאַס געוואָרען, ווי קאַלך, און די אויגען זענען איהם אַרויסגעקראָכען פון שטערן.

— זיי האָבען בדעה צו פערקויפען מיין ווייב! — האָט ער אַ קריק געטון מיט די צייהן — זיי האַנדלען מיט איהר, ווי מיט סחורה! אָ, זיי וועלען מיר בעצאָהלען פאַר אַלע יסורים, וואָס מיין אָרימע לאָראַ האָט אַריבערגעטראָגען! איך וועל שוין געפינען אַ וועג, ווי-אַזוי זיך מיט זיי צו אָפּרעכענען! זאָג מיר נאָר דעם אמת, אויב דאָס לעבען איז דיר טייער, זאָג מיר ווען קלויבען זיי זיך צו אויספיהרען זייער שענדליכען פּלאַן? ווען ווילען זיי אַרויסגעבען מיין לאָראַ'ן צו דעם גראַף באַטיאַני?

— אוי, העלף מיר, גאָט! — האָט לוסיעלאַ אַרויסגעקרעכצט — איך געה אַרויסגעבען מיין מאַן! איך בין געצוואונגען איהם אומצוברענגען! איך קאָן אָבער אַנדערש נישט האַנדלען! איך געפין זיך אין רשות פון אַ מענשען, וואָס ווייסט נישט פון מיטלייד און רחמנות!

— מיטלייד און רחמנות? — האָט זיך לויכטער אויפגעקאָכט — און איהר, מנוולים, רוצחים, האָט רחמנות געהאַט אויף מיין פרוי? ווער, אַז נישט איהר האָט זי אַרויסגע'גנב'עט פון קבר? ווער, אַז נישט איהר האָט זי אַוועקגעשלעפּט אין אייער יאַטקע? ווער, אַז נישט איהר האָט זיך געקליבען זי צו שחט'ען? און—איהר, איהר האָט נאָך די דרייסטקייט צו רעדען וועגען רחמנות!? הער, דו, צווינג מיך נישט צו דערמאָנען זיך אין דעם, פון וואָס איך בין שיער נישט אַראָפּ פון זינען, אַנדערש שווער איך דיר, ווי גאָט איז מיר ליב, אַז איך וועל דיך נישט אַרויסלאָזען אַ גאַנצע פון מיינע הענד! רעד גיכער! ווען דאַרפען די אויסוואורפען אויספיהרען זייער שענדליכען פּלאַן?!

— היינט ביינאַכט! — האָט לוסיעלאַ געענטפערט מוראַ האָבענדיג זיך אַ ריהר צו טון, און אַראָפּפאַלען אין שרעקליכען אָפּגרונד — היינט אין מיטען נאַכט וועט פּיעטראַ אַוועקגעהן צום גראַף באַטיאַני מעלדען וועגען דער זאַך, און אַוועקפיהרען איהם צו דעם יודען פראַנק'ן אין שטוב אַריין! דערנאָך וועט מען אַוועקפיהרען אייער פרוי צום גראַף אין אַ פערמאַכטער קאַרעטע...

— היינט, הייסט עס? — האָט לויכטער אַרויסגעמורמעלט — אָט דאָס נאָר האָב איך געדאַרפט צו וויסען! גאָט האָט דיר געגעבען שכל צו זאָגען מיר דעם אמת! גענוג! איך וועל דיך נישט אַרונטערוואַרפען!

ער האָט צוריק אַריינגעשלעפּט די אויף טויט-איבערגעשראָקענע לוסיעלאַ צוריק אין גלאָקען-טורעם אַריין.

לוסיעלאַ האָט געמיינט, אַז ער וועט זי פונאַנדערבינדען, און צוריקקעהרען איהר די פרייהייט.

זי האָט שוין אַפילו אויף דער גיך אויסגערעכענט, אַז זי וועט זיך תיכף לאָזען לויפען צו אהרן פראַנק'ן, כדי צו מתרה זיין איהם און דעם מאַן איהרען, וועגען דער סכנה, וואָס געהט אויף זיי.

איהר איז אַ שאָד געווען דאָס גוטע געשעפט, וואָס איז דאָ פאָרגעשטאַנען, ווייל אהרן פראַנק האָט געהאַט גע'טענה'ט, אַז דער גראַף באַטיאַני וועט, נישט פערטראַכטענדיג זיך, בעצאָהלען פאַר דעם רויבער'ס ווייב צוואַנציג טויזענד גילדען. דער אַלטער יוד האָט פערזיכערט, אַז דער קאָמענדאַנט פון פראָג איז ביז משוגעת פערליבט אין זיין אַוועקגערויבטער פרוי, אין לאָראַ'ן, און דאָס האָט זיך דאָך געקענט לעגען אויפ'ן שכל, ווען מען האָט נאָר איינמאָל געזעהן פאַר די אויגען די דאָזיגע וואונדערבאַר-שעהנע פרוי!

דער יוד האָט צוגעזאָגט צו געבען די איטאַליענערין אַ העלפט פון דער אָפּגעלייגטער סומע, און דאָס איז דאָך געווען גענוג געלד אויף אַוועקצופאָהרען אין איטאַליען, און מאַכען זיך אַ וואויל לעבען!

לוסיעלאַ האָט אָבער געהאַט. נעבען, אַ טעות אין דעם גאַנצען חשבון.

לויכטער האָט אַפילו נישט געטראַכט וועגען בעפרייען זי.

אמת, ער האָט בעפרייט איהרע פיס; ער האָט זי אָבער צוגעפיהרט צום סלופּ, וואָס איז געשטאַנען אין מיטען פון דעם גלאָקען-טורעם, און צוגעבונדען זי צו איהם, צוויי מאָל אַרומוויקלענדיג די שטריק אַרום איהרע פיס און דעם האַלז.

— אוי גאָט, גאָט אין הימעל! — שוין-זשע ווילט איהר, אַז איך זאָל דאָ אויסגעהן פאַר הונגער? דאָ קומט דאָך זעלטען ווער אַריין! איך שווער אייך, אַז איך וועל אייך נישט פעררעטען, און נישט קאַליע-מאַכען אייערע פּלענער! לאָזט מיך נאָר אָפּ! בעפרייט מיך!

— דו וועסט בלייבען לעבען! — האָט לויכטער קאַלט געענטפערט — איך אַליין וועל דיך בעפרייען, ווי נאָר איך וועל אַרויסראַטעווען לאָראַ'ן! אויב אָבער איך וועל פערשפּעטיגען, אויב דער יוד פראַנק צוזאַמען מיט דיין מאַן האָט שוין בעוויזען צו פערקויפען מיין פרוי, וועסטו דאָ אומקומען פון הונגער! זיי מתפּלל פאַר מיין פרוי! דיין לעבען ווענדט זיך אין איהר רעטונג! תפלה-טוענדיג פאַר איהר — וועסטו, ממילא, אויך בעטען גאָט פאַר זיך!

לויכטער האָט זיך אָפּגעקעהרט פון איהר און איז שנעל אַרויס פון גלאָקען-טורעם.

לוסיעלאַ האָט געהערט דאָס קלאַפּען פון זיינע טריט, אַלץ ווייטער און ווייטער.

(פאָרטזעצונג קומט)

טעלעגראמען.

דעלעגאציע פון יודישען קהלה ביים בילדונגס-מיניסטער.

וואַרשאַ, 12 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) היינט האָט זיך פאַר'ן נייעם בילדונגס-מיניסטער פאָרגעשטעלט אַ דעלעגאַציע פונ'ם יודישען קהלה אין די פערזאָנען פון דעפ. פאַרבשטיין און גרינבוים. די דעלעגאַציע האָט פאָרגעשטעלט אַ רייה מעמאָריאַלען וועגען די אַלטע יודישע פאָדערונגען בנוגע דער יודישער קהלה, פעסער-פראגע, שול-וועזען א. אנד. דער מיניסטער האָט אויפמערקזאָם אויסגעהערט די דעלעגאַציע און האָט ערקלעהרט אַז ער וועט נעהמען שטעלונג צו די דאָזיגע פראַגען ערשט נאָכדעם, ווי ער וועט זיך בעקענען מיט די פרטים ביי די דירעקטאָרען פון די אַמטען.

דער מיניסטער האָט געבעטען אָבער מ'זאָל איהם צושטעלען אַ קורצען מעמאָריאַל וועגען די לויפענדע ענינים.

די שרעקליכע אויפרייס-קאַטאַסטראָפע אין אַמעריקאַ.

נ י ו - י אָ ר ק, 12 (ספ. טעל.) אין דערגענצונג צו דער נעכטיגער ידיעה וועגען דעם שרעקליכען אויפרייס אין אַמוניציע-לאַגער פון ניו-דזשערסי ווערען מיר נאָך געוואויר:

די אויפרייסען הערען אַלץ נישט אויף. די איי־וואוינער פון די אַרומיגע הייזער אַנטלויפען, איבערלאָזענדיג אַלץ אויף הפקר. יעדעס מאָל רייסען - אויף אַלץ נייע ערטער, וואו עס טליען נאָך פונקען. ביז-איצט זענען שוין צושפרונגען אין דער לופט 300 געביידעס נעבען אַמוניציע-מאַגאַזין. דער היזק בעטרעפט ביז 300 מיליאָן דאָלאַר.

נ י ו - י אָ ר ק, (ספ. טעל.) היינט האָט ווידער אויפגעריסען דער גרויסער אַמוניציע-לאַגער פון פיקאַדילי. ס'איז פעסטגעשטעלט, אַז ביז-איצט זענען פאַרהאַן 50 טויטע. די געגענדען, נעבען די אַמוניציע-לאַגערן זעהען איצט אויס ווי די פראַנצויזישע דערפער בעת דער מלחמה. דער אַמעריקאַנער ארמעע האָט מיט די קאַטאַסטראָפעס געטראָפען אַ גרויס אומגליק.

נ י ו - י אָ ר ק, 12 (ספ) לויט די לעצטע ידיעות דערגרייכט די צאָהל קרבנות ביז 200 און 200 זענען פערלוירען געגאַנגען. דער חורבן נעהמט אַרום אַ שטח פון 15 ענגלישע מייל.

בילינער זאַפּאַלקעס.

וואַרשאַ, 12 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). לויט אַן אינטערוועניץ פון פינאַנץ-מיניסטעריום איז דער פרייז פאַר זאַפּאַלקעס רעדוצירט געוואָרען פון 310 אויף 290 זל.

דער אַקציז-דעפּאַרטאַמענט האָט אַנערקענט די דאָזיגע הנחה פאַראַ צייטווייליגע און האָט בעשלאָסען אַרויסצופאָדערן פון דער געזעלשאַפט די פרייזן קאַלקולאַציע.

מעלדונג.

אויף די פּ׳כקוירסען פון דער געזעלשאַפט „אָרט“, מעכאַנישע שלאָסעריי, סוויטער-שטריקעריי און מעכאַנישע וועבעריי זענען פערהאַן פרייע ערטער.

פערשרייבען קען מען זיך פּלאַץ קאָשטשעלני 4, אין קאַנצעלאריע פון „אָרט“.

807

Dr. Adam GROSGLIK
27 Aleje Kościuszki 27.
הויט און וועגעריש קראַנקהייטען.
רענטגען און ליכט-היילאינסטיטוט.
נעהמט אָן פון 4 ביז 7 אָוונד
111

Dr. Robinzon
פּאַדעמביע
אָרדינירט - אין -
ווילא קאָוואַלסקי.

9891
Dr. med.
EYCHNER JAKÓB
Aleja I-go Maja 16, Tel. 11-24
אינערליכע און קינדער קראַנקהייטען.
נעמט אָן פון 6—7 אין אָוו. זונטאָג פון 3—4 נמ.

עדער איינציגער האָט זיך איבערצייגט, אַז פאַר
מעבעל
דיוואַנעס, פעלצען, ניי מאַשינען, גאַרדעראָבען א. ז. וו.
צאָהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאַן נאַרוטאָוויטש 19
(דזיעלנאַ)
אין מעבעל-געוועלב, (פריוואַט-וואוינונג שענקעוויטש 29
ניי מיר איז שטענדיג פאַרשיד. געניצטע מעבעל
צו געטען צושטאַנד צו פערקויפען
1374

לעטשניצע פון דאָקטוירים-ספעציאַליסטען
בזשעזשינער 11, טעל. 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד

ד"ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן-קר.	4—3
ד"ר כערשנער	קינדער-קראַנקהייטען	10.30—9 5.30—4
ד"ר שיפמאַן	אינערליכע קראַנקה.	12—10 6-5
ד"ר לוביטש	הויט-און געשלעכט קר.	1—11
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	2—12
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	2—12.30
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	3—1
ד"ר בערגסאָן	פרויען און געבורטס הילף	4—3

קוואַרץ-לאַמפע, שפּריצונגען ווי שטעלען א. ז. וו. פאָקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג איינשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פערלאַנג — וויזיטען אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אַנגענומען אַלע ארט אַנאַליזען, ווי אורין, פלעגמאַ און בלוט.
2170

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען אַ
דענטיסטישער קאַבינעט
עס נעהמען אָן:

ד"ר זילבערשטיין	צאָהן-ארצט	9 2 נמ.
ד"ר לאָזשינסקאַ כמאַראָבאַלסקאַ	צאָהן-ארצט	7.30—3

קינסטליכע ציינער, קראָנען, פּלאָמבען א. ז. וו.
די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.
וויזיט 3 זלאָטעס.

קאָנצענטרירט דורך דער עלעקטראָטעכניק.
ווער סווילל האָבען אַ ליכטיג לעבען!
זאָל קומען בעוואוסטער פירמע צו דער
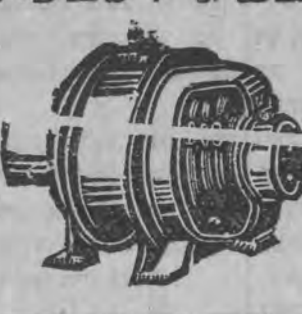
ב. ראָטביין
קאָנסטאַנטינער 3
וועלכע פיהרט אויס אַלע ארט עלעקטרישע אַנלאַגען ליכט און קראַפט גרויסער אויסוואָהל פון עלעקטרישע אַרטיקלען. צו ערמעסיגטע פרייזען.
קומט און איבערצייגט אייך!

וויכטיג פאַר קלעמפנער!
צינקבלעך, פערצינקט אייזענבלעך, חייסבלעך, מעש און קופערבלעך, צין, בליי, מעש-און קופער-רוהרען, שטאַנגען און דראָט, דאַכפאַפע, נעגעל א. אז. וו.
די ביליגסטע טאַגעס-פרייזען!
A. Arnstein,
NARUTOWICZA (Dzielna) 7. Tel. 313 i 23-44.

2 צימערן
אָדער קיך איז פון זאָפאָרט צו פערמיטען. פּלאַץ חאַלנאָשטשי 5 צוערפראָגען ביים ווערטער.
907

ס'ווערט געזוכט בינדערין
נייערינס
צו מעלדען זיך נאַוואָמיעסקאַ 3, אין הויף, בעוועלב נומער 12.
702

א ראָלוואַגען
און אַ בריטשקע איינפערדיג און אַ האַנדוועגעלע איז פרייזווירדיג זאָפאָרט צו פערקויפען צו ערפאַהרען ראָקיציִנסקאַ נומ׳ 11, אין דער קושניע.

Dr. med. A. SZMIRGELD
CEGIELNIANA 6.
928

זאָל גאַנץ לאָדז וויסען, אַז דאָס
מעבעל-געשעפט
פון פּלאַכאָוויטש און רעכט
145 פּיעטריקאָווער 145 אין הויף
האָט זיך פערגרעסערט און בעזיצט אויף לאַגער אגר. אויסוואָהל פון שלאַף-צימער, עס-צימער, ביוראָ-איינריכטונג קיכען-מעבעל, ווי אויך ענצעל-געגענשטענדע. אַלעס פון אייגענע אויסאַרבייטונג
בעמערקונג: מיר קויפען אויך געניצט מעבעל און צאָהלען די העכסטע פרייזען.
387
פאַר באַר! אויף וועכסעל!

א גרויסער אויסוואָהל פון
שירעם
און
שטעקענס
מיט 25 פּראָצ. ביליגער, ווי איבעראַל!

צו בעקומען אין וואַרקשטאַט פון
ס. פינגעבוים,
19 נאַרוטאָוויטש 19.
בעמערקונג: ס'ווערען אויך אָנגענומען אַלערליי רעפּאַראַטורען, ווי אויך איבערציהען.
324
געדענקט די אַדרעס: נאַרוטאָוויטש (דזיעלנאַ) 19.

בעפאָר איהר פערקויפט אייערע בריליאַנטען,
דימאַנטען, גאָלד, זילבער, קינסטליכע ציינער, קומט אַ בערצייגט אייך, אַז דער גייט. מאַקסאַמאָר און יובעליר-געשעפט-אינהאַבער
M.Chodżko Południowa 1
צאָהלט די העכסטע פרייזען!
בעמערקונג: טאַקסירונג אומזיסט.
514

מאָרטין
פערטיליגט אַלערליי
ווערים.
MORTIN
TĘPI WSZELKIE ROBACTWO

אכטונג!!!

איך מאַך בעקאַנט מיין ג׳ קונדשאַפט, אַז מיין געשעפט פון נאַוואָמיעסקאַ 7 איז געוואָרען איבערטראָגען אויף
זגערזשער 26
איך קויף און פערקויף פערשידענע ניי-מאַשינען.
בעמ.: ס'ווערען אָנגענומען אַלע ארט רעפּאַראַטורען און ווערען אויסגעפירט רעעל און ביליג. מיט אכטונג
א. פרידמאַן, זגערזשער 24.

אויסאַרבייטונג פון
שאַמאַט-אייזען
און איבערטראַג-קוכען רייטער-גאַס 29
האָט ערעפענט אַ פיליע אויף לודאָמיערסקאַ 7.
אינהאַבער: ה. בראַנדט.
700

28 נאָר 28 נאָר 28
פערקויפט נישט אייער
מעבעל,
דיוואַנעס, פעלצען, אַנציגער, ניי-מאַשינען אז"וו, בעפאָר איהר איבערצייגט אייך נישט ביי די לאַנג-עקזיסטירענדע פירמע
ח. לאַזניק, בענעדיקטאַ 28
נאָר איך צאָהל די העכסטע פרייזען!
בעמ.: ביי מיר אויף לאַגער שטענדיג פערשידענע געניצטע מעבעל און גוטען צושטאַנד. פרייזען צוגענגליכער, ווי איבעראַל!
28 נאָר 28 נאָר 28

לעטשניצע פון דאָקטוירים-ספעציאַליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראַכאַוואָסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	3-2 11-10 $7^1/_2$-$6^1/_2$
ד"ר רוזשאַנסקי	הויט-און געשלעכט קר.	11—10 2—1
ד"ר גאָלדשטיין-פּאַראַק	אויגען-קראַנקהייטען	8-7 2-1
ד"ר יוסטמאַן	נערווען קראַנקהייטען	7-8 1-12
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	5-4 12-10
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען-און געבורטס-הילף	6-5 $1-11^1/_2$
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייטען	2-1.ז 4-3
ד"ר וויינבערג	אינערע הערץ לונגען-קר.	$7-5^1/_2$ 1-11
ד"ר סטופעל	רענטגען	12-10 6-4
ל. פּרוסאַק	צאָהן-ארצט	10—2
נ. ראָזען	צאָהן-ארצט	7—4

צאָהן-מונדהיילונג, פעלייכטונגען, קראָנען, מאָסטען, א או. ה.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
רענטגען-אינסטיטוט
היילונג פון הויט-קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. א קורס פאַר שטאַמלער.
אָנמעלדונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאַכמ.
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
וויזיט אין דער שטאָט.

אָבאָנעמענטס-פרייז:
אַנאָנסען-פרייז:
Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brustowski i D. Silberberg
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i drukiem „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.